

OBSERVATORI TERRITORIAL DE GANDIA

NEWSLETTER TRIMESTRAL

Càtedra de Pensament Territorial
Joan Noguera

1. El sistema de pensions contributives a Gandia com a mecanisme de protecció social	02
2. Les fonts de renda a Gandia i als municipis de la Safor.....	11
3. Les aigües residuals a la comarca de la safor: xarxes de sanejament, depuració, reutilització i propostes de millora.....	21
<hr/>	
Públic objectiu	35
Fonts i metodologia	36

EL SISTEMA DE PENSIONS CONTRIBUTIVES A GANDIA COM A MECANISME DE PROTECCIÓ SOCIAL

“El sistema de protecció social i les pensions que es reben a la ciutat de Gandia, caracterització, garanties i principals diferències entre homes i dones”

Les pensions contributives: una peça clau del benestar social

Les pensions contributives tenen la funció d'oferir una protecció econòmica a les persones normalment majors i vulnerables i garantir que aquestes puguin afrontar aquestes etapes de la vida amb més seguretat. Formen part del nostre sistema de protecció social i de benestar, per la qual cosa tenen una funció essencial: garantir uns ingressos quan una persona deixa de treballar o es troba en determinades situacions que li impedeixen fer-ho. Es concedeixen a les persones que han cotitzat al llarg de la seua vida a la Seguretat Social, cotitzant i generant una vida laboral. Per accedir a aquestes s'ha de complir amb una sèrie de requisits establerts. Hi ha diferents tipus de pensions contributives. Les més conegudes són la de jubilació, la d'incapacitat permanent, la de viudetat i la d'orfanat.

La seua importància va més enllà de proporcionar una prestació econòmica. Les pensions contribueixen a reduir el risc de pobresa, a mantenir l'autonomia de les persones majors i a protegir les famílies davant de situacions com la jubilació, una incapacitat o la defunció d'un familiar. Per tot això, es pot afirmar que les pensions contributives són una peça clau de l'Estat del benestar. De fet, garantir-ne la protecció i la sostenibilitat suposa un repte de futur, especialment davant fenòmens socials com pot ser l'envelliment de la població i de l'augment de l'esperança de vida.

Tot i que també existeixen les pensions no contributives, l'anàlisi es centra en les dades disponibles relatives a les pensions contributives, que es concedeixen a les persones que han cotitzat a la Seguretat Social durant un període mínim. Això, sense oblidar la importància de les pensions no contributives que tenen una funció essencial en la garantia d'uns ingressos mínims i en la protecció social de les persones que no poden accedir a una pensió contributiva.

Nombre i tipus de pensions

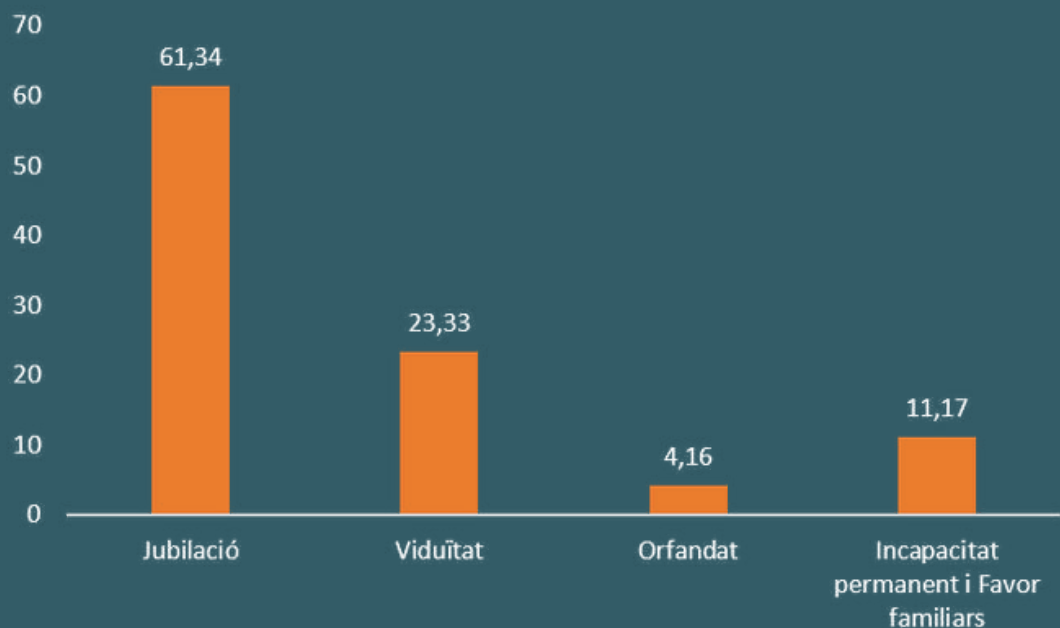
En el conjunt de l'autonomia, el nombre total de pensions contributives percebudes per persones residents és de 1.070.051 -2026-. Aquesta xifra representa un increment de l'1,7 % respecte del mateix trimestre de l'any anterior i un augment del 0,5 % respecte del trimestre anterior. Pel que fa a la distribució per sexes, el 47,0 % de les pensions corresponen a homes, mentre que el 53,0 % s'adscriu a les dones.

A la ciutat de Gandia, segons les dades del Portal Estadístic de la Generalitat Valenciana corresponents al segon trimestre de 2026, s'han registrat un total de 15.546 pensions contributives. D'aquestes, el 45,8 % corresponen al sexe masculí i el 54,2 % al femení. Per tant, les dones representen 8,4 punts percentuals més que els homes en el conjunt de les pensions contributives registrades a la ciutat. La major proporció de dones en el conjunt de les pensions contributives pot estar relacionada amb factors demogràfics, com la major longevitat femenina, així com amb les diferents trajectòries laborals i de cotització de les generacions actualment pensionistes.

EL SISTEMA DE PENSIONS CONTRIBUTIVES A GANDIA COM A MECANISME DE PROTECCIÓ SOCIAL

“El sistema de protecció social i les pensions que es reben a la ciutat de Gandia, caracterització, garanties i principals diferències entre homes i dones”

Gràfic 1. % Pensions per classe de pensió, Gandia. Segon trimestre de 2026

Font: Portal estadístic de la Generalitat Valenciana, 2026.

A la ciutat de Gandia, tal com es pot observar en el gràfic anterior, la distribució mostra un clar predomini de les pensions de jubilació, que representen el 61,34 % del total, amb 9.536 pensions. D'aquestes, el 56,1 % corresponen a homes (5.348) i el 43,9 % a dones (4.178). Per tant, en aquest tipus de pensió s'observa un predomini masculí, encara que moderat.

Les pensions de viduïtat constitueixen el segon grup més nombrós, amb 3.627 pensions (23,33 % del total), i és en aquesta categoria on es registra la diferència més significativa entre homes i dones. De les 3.627 pensions, el 90,6 % corresponen a dones (3.285) i només el 9,4 % a homes (342). És a dir, per cada pensió de viduïtat percebuda per un home, n'hi ha aproximadament 9,6 corresponents a dones.

Per la seua banda, les pensions d'incapacitat permanent i en favor de familiars sumen 1.736 pensions, que equivalen al 11,17 % del conjunt. En aquesta categoria predominen els homes i que representen el 61,9 % (1.075), davant del 38,1 % de dones (661). El predomini dels homes entre les pensions d'incapacitat permanent i en favor de familiars és coherent amb la distribució observada també en el conjunt del sistema de pensions espanyol. Aquesta diferència podria estar relacionada, almenys parcialment, amb les diferents trajectòries laborals d'homes i dones i amb la distinta exposició a determinats riscos associats a l'activitat laboral. Tanmateix, les dades disponibles per a la ciutat no permeten establir una relació causal concreta, per la qual cosa aquesta interpretació s'ha d'entendre amb prudència. Finalment, les pensions d'orfandat són les menys nombroses, amb 647 pensions i que representen només el 4,16 % del total.

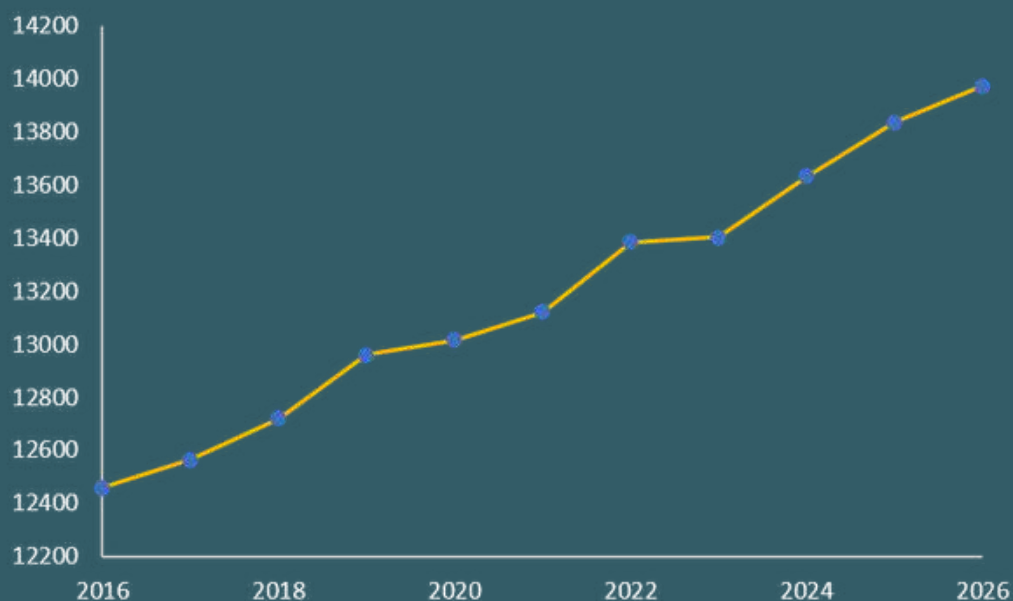
EL SISTEMA DE PENSIONS CONTRIBUTIVES A GANDIA COM A MECANISME DE PROTECCIÓ SOCIAL

“El sistema de protecció social i les pensions que es reben a la ciutat de Gandia, caracterització, garanties i principals diferències entre homes i dones”

En conjunt, les dades indiquen que aproximadament sis de cada deu pensions contributives són de jubilació, mentre que les pensions de viduitat representen aproximadament una quarta part del total. Les dues categories restants -incapacitat permanent i en favor de familiars, i d'orfandat- tenen un pes estadístic considerablement menor.

Pel que fa a l'evolució del nombre de pensionistes a la ciutat, el gràfic mostra una tendència clarament creixent i prou sostinguda del nombre de pensionistes entre 2016 i 2026.

Gràfic 2. Evolució del nombre de pensionistes (2016-2026) Gandia. Nombre de pensionistes registrats cada any (absoluts)

Font: elaboració pròpia, Portal Estadístic de la Comunitat Valenciana, 2026.

Durant l'última dècada s'observa un increment moderat però constant del nombre de pensionistes, amb alguns anys de major estabilitat. L'evolució no és completament uniforme, però sí que presenta una tendència ascendent. En conjunt, la xifra ha augmentat al voltant d'un 12 % en deu anys, passant d'uns 12.500 a quasi 14.000 pensionistes.

Pel que fa al nombre de persones pensionistes residents a la ciutat de Gandia en el segon trimestre de 2026, aquest se situa en 13.975 persones, 108 més que en el trimestre anterior i 258 més que en el mateix trimestre de l'any anterior. D'aquestes, 6.856 són homes (49 %) i 7.119 són dones (51 %). En atenció al nombre de pensions percebudes, el 88,8 % de les persones pensionistes reben una única pensió, mentre que l'11,1 % en reben dues.

EL SISTEMA DE PENSIONS CONTRIBUTIVES A GANDIA COM A MECANISME DE PROTECCIÓ SOCIAL

“El sistema de protecció social i les pensions que es reben a la ciutat de Gandia, caracterització, garanties i principals diferències entre homes i dones”

Aquesta situació presenta una diferència significativa segons el sexe: el 18,2 % de les dones perceben dues pensions, davant del 3,8 % dels homes. Una possible explicació d'aquesta diferència està relacionada amb les característiques del sistema de pensions i, en particular, amb la compatibilitat de la pensió de viduitat amb altres pensions. La normativa de la Seguretat Social estableix que la pensió de viduitat pot ser compatible amb una pensió de jubilació o d'incapacitat permanent quan es compleixen els requisits corresponents. Aquesta qüestió és especialment rellevant en el cas de les dones, ja que la pensió de viduitat està fortament feminitzada.

Tipus de pensions i pes específic.

També resulta interessant analitzar el pes que té cada modalitat de pensió entre homes i dones, tal com es pot observar en la taula següent, que recull les dades del tercer trimestre de 2026 i que, alhora, reflecteix la tendència observada durant els darrers cinc anys.

Taula 1. Pes de cada modalitat de pensió segons sexe (%), Gandia. Segon trimestre de 2026.

Tipus de pensió	% del total de pensions masculines	% del total de pensions femeninas
Jubilació	75,3%	49,6%
Viduitat	4,8%	39%
Orfandat	4,80	3,6%
Incapacitat permanent i Favor familiars	15,10	7,80
	100%	100%

Font: Institut Valencià d'Estadística, 2026.

Això permet observar una diferència molt clara: tres de cada quatre pensions dels homes són de jubilació (75,3 %), mentre que entre les dones les pensions de jubilació representen aproximadament la meitat (49,6 %). En canvi, les pensions de viduitat tenen un pes molt més elevat entre les dones (39,0 %) que entre els homes (4,8 %).

Aquestes dades mostren una distribució de les pensions clarament diferenciada segons el sexe. Tot i que les dones concentren el 54,3 % del total de pensions, aquesta major proporció es deu fonamentalment a l'elevat nombre de pensions de viduitat, en les quals representen el 90,6 %. Per contra, els homes són majoritaris en les pensions de jubilació (56,1 %) i, especialment, en les d'incapacitat permanent i en favor de familiars (61,9 %).

EL SISTEMA DE PENSIONS CONTRIBUTIVES A GANDIA COM A MECANISME DE PROTECCIÓ SOCIAL

“El sistema de protecció social i les pensions que es reben a la ciutat de Gandia, caracterització, garanties i principals diferències entre homes i dones”

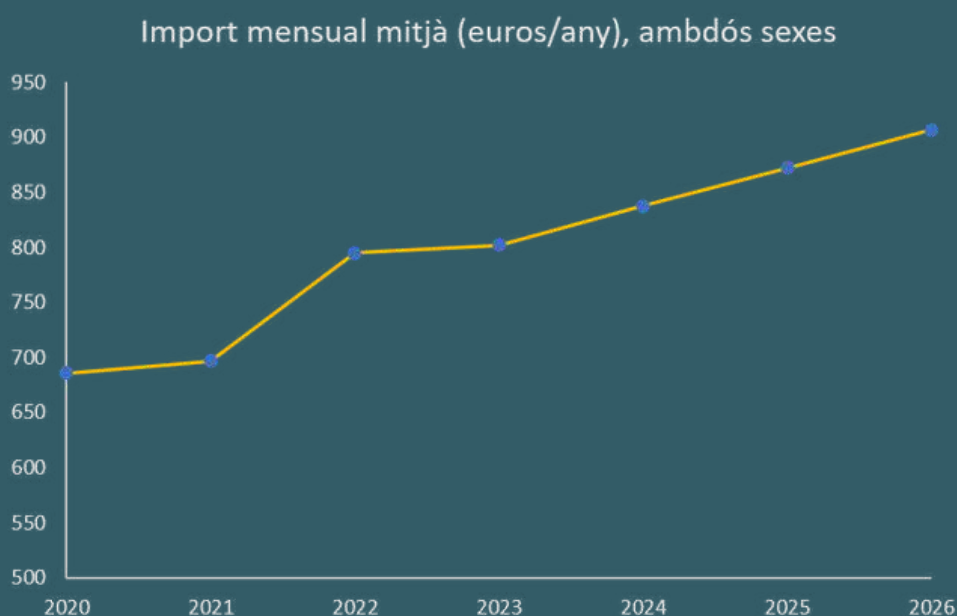
Per tant, la principal diferència entre homes i dones no es troba tant en el nombre total de pensions com en el tipus de pensió que rep cada sexe: les pensions dels homes es concentren principalment en la jubilació, mentre que entre les dones tenen un pes molt més elevat les pensions de viduitat. També cal tenir en compte les diferències en les trajectòries laborals i de cotització de les generacions actualment pensionistes de fa algunes dècades. Històricament, les dones han tingut una participació menor en el mercat laboral i trajectòries laborals diferents de les dels homes, aspecte que ha influït en el tipus i la quantia de les pensions que perceben. La mateixa Seguretat Social assenyalava aquesta diferència en l'estructura de les pensions per sexe.

En conseqüència, el percentatge més elevat de dones que perceben dues pensions podria reflectir, almenys en part, una major presència de pensions de viduitat compatibles amb altres prestacions, juntament amb les diferències generacionals en les trajectòries laborals i de protecció social.

Les pensions de viduitat

Si es té en compte al següent gràfic l'històric dels últims anys a la ciutat, hi ha una tendència interessant perquè el nombre de pensions de viduitat es manté pràcticament estable, mentre que la quantia mitjana augmenta de manera continuada.

Gràfic 3. Pensions de viduitat i import mensual mitjà (2020-2026), Gandia.

Font: elaboració pròpia, Institut Valencià d'Estadística, 2026.

EL SISTEMA DE PENSIONS CONTRIBUTIVES A GANDIA COM A MECANISME DE PROTECCIÓ SOCIAL

“El sistema de protecció social i les pensions que es reben a la ciutat de Gandia, caracterització, garanties i principals diferències entre homes i dones”

En el cas de les pensions de viduïtat, les dades mostren una evolució diferenciada entre el nombre de pensions i la seua quantia mitjana. Entre 2020 i 2026, el nombre de pensions es manté pràcticament estable, passant de 3.689 a 3.627, amb xicotetes oscil·lacions al llarg del període. En canvi, la quantia mitjana experimenta un increment continuat, passant de 686 € en 2020 a 906,53 € en 2026, la qual cosa suposa un augment aproximat del 32,2 %. El 90,6 % de les pensions de viduïtat corresponen a dones, mentre que els homes representen només el 9,4 % dels casos.

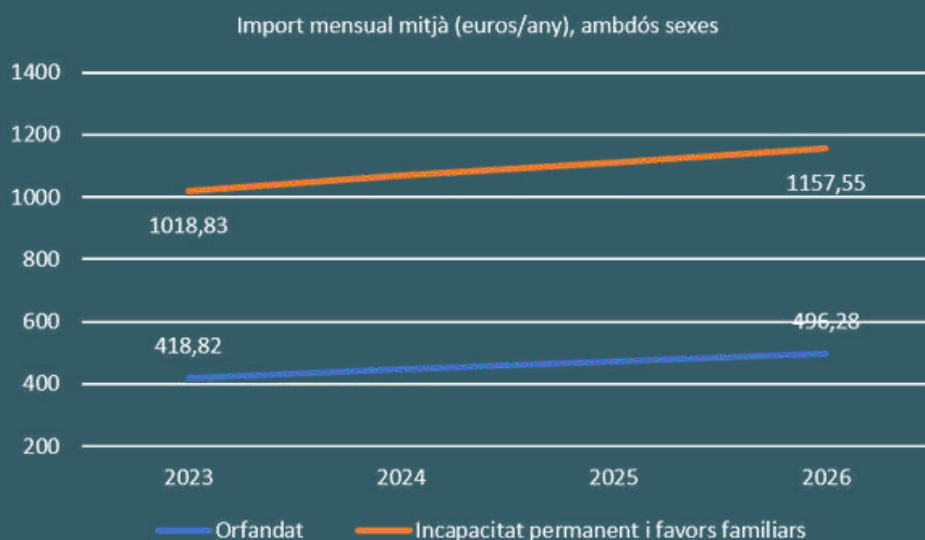
Atenint-nos a l'última dada disponible, aquest segon trimestre de 2026, la pensió mitjana de viduïtat a Gandia se situa en 906,53 euros, és a dir, 38,3 euros més i un 4,41 % més que en el mateix trimestre de l'any anterior. L'import mitjà és superior en el cas de les dones (934,08 euros) que en el dels homes (641,97 euros). Al mateix trimestre, la pensió mitjana de viduïtat a la Comunitat Valenciana i a la província de València se situa per damunt de la mitjana de Gandia, amb 922 euros i 948 euros, respectivament. En canvi, a la comarca de la Safor la pensió mitjana és inferior, amb 837,22 euros.

Pel que fa als trams de quantia mensual, les pensions de viduïtat es concentren principalment en el tram d'entre 601 i 1.000 euros, que representa el 41,8 % del total. Si s'analitza la distribució per sexe, les pensions de viduïtat percebudes pels homes es concentren majoritàriament en el tram de fins a 600 euros, mentre que les percebudes per les dones ho fan en el tram d'entre 601 i 1.000 euros.

Pensions d'orfandat i d'incapacitat permanent i en favor de familiars

Si prenem com a referència el període 2023-2026, que és el període del qual disposem d'històric del sumatori del conjunt de les pensions d'incapacitat permanent i en favor de familiars, s'observa encara que tèbia, una evolució ascendent de la quantia mitjana, tant d'aquestes pensions com de les pensions d'orfandat.

Gràfic 4. Pensions d'orfandat i d'incapacitat permanent i en favor de familiars (2023-2026), Gandia.

Font: Institut Valencià d'Estadística, 2026.

EL SISTEMA DE PENSIONS CONTRIBUTIVES A GANDIA COM A MECANISME DE PROTECCIÓ SOCIAL

“El sistema de protecció social i les pensions que es reben a la ciutat de Gandia, caracterització, garanties i principals diferències entre homes i dones”

En conjunt, el període mostra un augment sostingut de les quanties mitjanes, sense cap retrocés entre anys. Les pensions d'orfanat passen de 418,82 euros a 496,28 euros, un increment d'aproximadament el 18,5 %, i les pensions d'incapacitat permanent i en favor de familiars augmenten de 1.018,83 euros a 1.157,55 euros, és a dir, al voltant d'un 13,6 %.

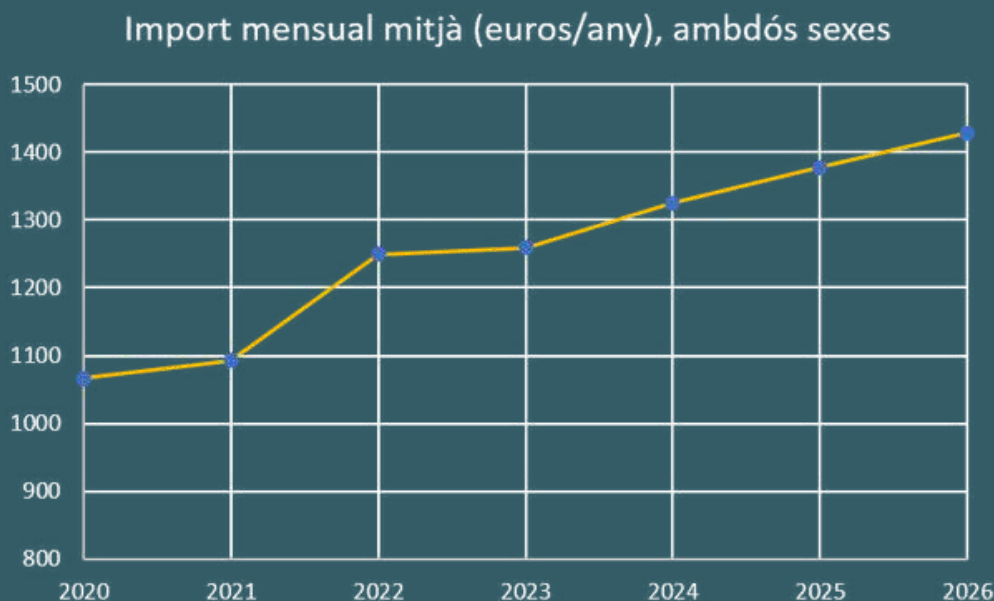
Actualment, la pensió mitjana mensual d'orfanat a Gandia se situa en 496,28 euros, és a dir, 24,16 euros més i un 5,12 % més que en el mateix trimestre de l'any anterior. El nombre de pensions d'orfanat és de 647, el que suposa un lleuger descens de 10 pensions respecte de l'any anterior. Pel que fa a les pensions d'incapacitat permanent i en favor de familiars, sumen 1.736 pensions, que equivalen a l'11,17 % del conjunt. En aquesta categoria predominen els homes, que representen el 61,9 % (1.075 pensions), davant del 38,1 % de dones (661 pensions). La pensió mitjana mensual d'incapacitat permanent i en favor de familiars representa uns 52,08 euros més que en el mateix trimestre de l'any anterior.

Pensions de jubilació

En el període 2020-2026, l'import mitjà de les pensions de jubilació presenta una evolució progressiva a l'alça, passant de 1.066 € el 2020 a 1.428,91 € el 2026. Això representa un increment aproximat del 34 % al llarg del període (gràfic 5).

Aquesta evolució està relacionada principalment amb les revaloritzacions anuals d'aquestes pensions, encara que també hi poden influir els canvis en la composició del conjunt de pensions de jubilació.

Gràfic 5. Pensions de jubilació i import mensual mitjà (2020-2026), Gandia.

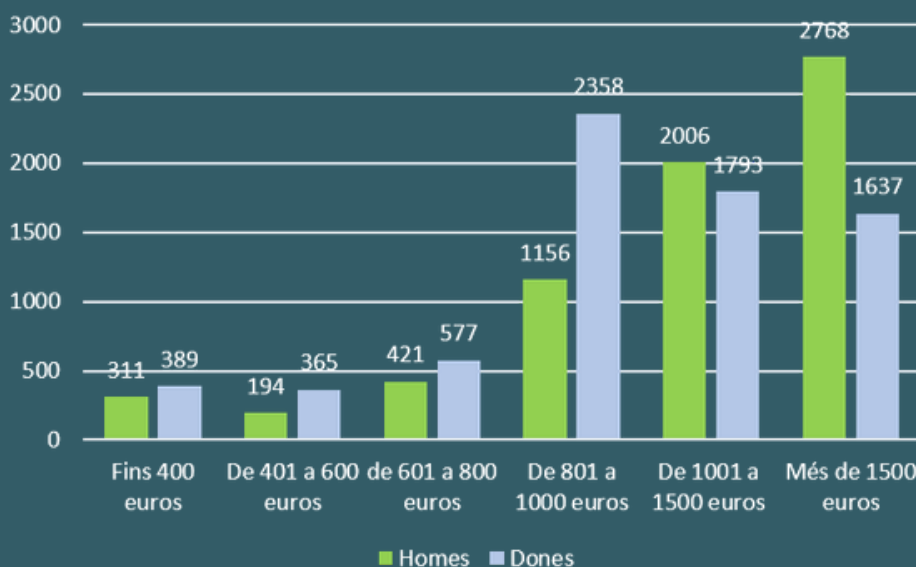
Font: elaboració pròpia, Portal Estadístic de la Comunitat Valenciana, 2026.

EL SISTEMA DE PENSIONS CONTRIBUTIVES A GANDIA COM A MECANISME DE PROTECCIÓ SOCIAL

“El sistema de protecció social i les pensions que es reben a la ciutat de Gandia, caracterització, garanties i principals diferències entre homes i dones”

Pel que fa a l'anàlisi amb l'apartat dedicat a les pensions més nombroses i que són les de jubilació, val a dir que a la ciutat de Gandia, la pensió mitjana mensual en aquesta categoria i en aquest trimestre de 2026, es situa en 1.428,91 euros, és a dir, 55,24 euros més i un 4,02 % més que en el mateix trimestre de l'any anterior. El 56,1 % de les pensions de jubilació corresponen a homes, mentre que el 43,9 % corresponen a dones (gràfic 6).

Gràfic 6. Les pensions de jubilació (trams quantia mensual), Gandia. Segon trimestre de 2026

Font: elaboració pròpia. Portal Estadístic de la Comunitat Valenciana, 2026.

Si prenem com a referència l'últim trimestre de 2026, i ampliem l'anàlisi als últims cinc anys, s'observa que l'import mitjà de les pensions de jubilació de les dones es manté per davall del dels homes. Aquesta diferència, com ja hem comentat, pot estar relacionada amb les desigualtats acumulades al llarg de les trajectòries laborals i de cotització. Entre els factors que, segons la literatura disponible, poden estar relacionats amb aquesta diferència es troben els menors salaris mitjans, les trajectòries laborals més discontinües, una major incidència de la jornada parcial i les interrupcions o reduccions de l'activitat laboral vinculades a la maternitat i a les responsabilitats de cura. No obstant això, les dades analitzades no permeten determinar el pes concret de cadascun d'aquests factors en la diferència observada.

Continuant amb el trimestre actual, la província de València, amb una pensió mitjana de jubilació de 1.533 euros, se situa per damunt del valor mitjà de Gandia. En canvi, el conjunt de la comarca de la Safor, amb 1.339,28 euros, se situa per davall. Dels 31 municipis de la comarca, en 4 el valor de la pensió mitjana mensual de jubilació és igual o superior a la mitjana de Gandia. Es tracta dels municipis d'Alfauir, Benirredrà, Castellonet de la Conquesta i Guardamar de la Safor.

EL SISTEMA DE PENSIONS CONTRIBUTIVES A GANDIA COM A MECANISME DE PROTECCIÓ SOCIAL

“El sistema de protecció social i les pensions que es reben a la ciutat de Gandia, caracterització, garanties i principals diferències entre homes i dones”

Pel que fa als trams de quantia mensual, les pensions de jubilació se situen majoritàriament en el tram de més de 1.500 euros, que representa el 31,52 % del total. En analitzar la distribució per sexe, però, s'observen diferències destacables.

Tot i que el nombre total de dones pensionistes és lleugerament superior al d'homes -7.119 davant de 6.856-, les dones es concentren principalment en els trams de pensions més baixos. La diferència és especialment significativa en el tram d'entre 801 i 1.000 euros, on hi ha 2.358 dones davant de 1.156 homes. En canvi, en les pensions superiors als 1.000 euros predominen els homes, especialment en el tram de més de 1.500 euros, amb 2.768 homes davant de 1.637 dones.

En síntesi, les dades del segon trimestre de 2026 mostren que les pensions contributives tenen un paper fonamental en la protecció econòmica de la població de Gandia. Amb 15.546 pensions registrades i 13.975 persones pensionistes, la jubilació és, amb diferència, la modalitat més habitual, seguida de les pensions de viudetat. En conjunt, aquestes prestacions contribueixen a garantir ingressos i autonomia en diferents moments de la vida, especialment durant la jubilació o davant situacions d'incapacitat o pèrdua d'un familiar.

L'anàlisi també posa de manifest diferències significatives segons el sexe, especialment en el tipus de pensió i en les seues quanties. Mentre que les pensions dels homes es concentren principalment en la jubilació, entre les dones tenen un pes molt més elevat les pensions de viduïtat i, en el cas de la jubilació, una major presència en els trams de quantia més baixos. Aquestes dades permeten entendre millor la realitat de les persones pensionistes de Gandia i evidencien la importància de continuar analitzant l'evolució de les pensions com un element clau de la protecció social i del benestar de la població, així com dels reptes que planteja garantir-ne el manteniment i la sostenibilitat en el futur.

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

Introducció i breu nota metodològica

En la sisena publicació de l'Observatori Territorial de Gandia (nº 6 de 2026) es va analitzar el nivell i l'evolució de la renda neta a Gandia entre 2015 i 2023, situant la ciutat en el context dels municipis de la Safor i de la Comunitat Valenciana. L'estudi combinava la renda mitjana i la mediana per unitat de consum, dos indicadors que permeten aproximar-se als recursos econòmics de la població tenint en compte la composició de les llars. La lectura conjunta mostrava una millora de les rendes de Gandia al llarg del període, però també la persistència de diferències i una convergència limitada respecte al seu entorn. En aquest nou butlletí l'estudi aprofundeix en aquesta variable tant important per conèixer el benestar material de la població. En particular, se centra en les diferents fonts de renda i, per tant, fa una mirada més detallada per explicar la composició de la renda dels habitants de la ciutat.

Abans però, és important sintetitzar algunes idees clau de l'anterior informe que permetran contextualitzar millor els nous resultats. En 2023, Gandia registrava una renda neta mitjana per unitat de consum de 18.410 euros i una mediana de 16.450 euros. Aquestes xifres la situaven entre els municipis amb rendes més baixes de la comarca, junt amb altres nuclis de dimensió considerable, com Oliva i Tavernes de la Valldigna. En canvi, municipis més menuts, com Benirredrà, Castellonet de la Conquesta o Guardamar de la Safor, apareixien en les posicions superiors. El contrast era interessant per tal de comprovar que la concentració d'activitat econòmica, ocupació i serveis en una ciutat com Gandia no es tradueix necessàriament en una renda més elevada dels seus residents. Per interpretar aquestes diferències cal considerar també la composició social de la població i les relacions laborals i residencials entre municipis. La perspectiva temporal matisava aquesta fotografia. Entre 2015 i 2023, la renda neta mitjana de Gandia va passar de 13.503 a 18.410 euros, amb un increment nominal del 36,3%. Tot i això, el creixement va ser lleugerament inferior al de la mitjana dels indicadors municipals de la Safor, del 39,1%, i molt pròxim al de la Comunitat Valenciana, del 36,9%. Durant la fase anterior a la pandèmia, entre 2015 i 2019, les rendes augmentaren sense reduir la distància amb la referència comarcal. En 2020, el creixement nominal es va mantenir, però la bretxa en la mediana es va ampliar. La millora posterior, especialment en l'any 2023, va permetre recuperar part de la posició relativa perduda, encara que sense una convergència sostinguda amb l'entorn.

Tots aquests resultats deixaven obertes varies preguntes, entre d'altres la qüestió sobre l'origen de les rendes. Com s'ha esmentat abans, aquest número aborda aquest tema mitjançant l'anàlisi de les fonts de renda bruta dels residents. Es tracta d'una comparació que permet complementar el diagnòstic anterior i examinar com estructures d'ingressos diverses conviuen en un territori amb relacions econòmiques compartides. La font principal d'informació és l'Atles de Distribució de Renda de les Llars de l'INE. Els indicadors expressen el percentatge de cada font sobre la renda bruta dels residents. Cal aclarir que no mesuren salaris mitjans ni renda neta disponible. De fet, un percentatge pot disminuir encara que l'import augmenti si les altres fonts creixen més. Les diferències temporals s'expressen, en general, en punts percentuals.

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

En particular, les rendes analitzades per l'INE s'agrupen en cinc categories[1]:

- Salaris: remuneracions del treball, aportacions de l'ocupador a plans de pensions i assegurances col·lectives, indemnitzacions per acomiadament i rendiments exempts de treballs a l'estranger.
- Pensions: ingressos classificats fiscalment com a pensions. Algunes prestacions exemptes per incapacitat o de caràcter familiar s'agrupen en altres prestacions.
- Prestacions per desocupació: prestacions subjectes a tributació i exemptes.
- Altres prestacions: renda d'emancipació, prestacions exemptes per incapacitat, dependència i familiars, beques exemptes, altres prestacions exemptes i deduccions familiars.
- Altres ingressos: rendes del capital mobiliari, arrendaments d'immobles, rendiments d'activitats econòmiques, renda immobiliària imputada[2] i altres rendes de règims especials.

La distribució de la renda i les seues fonts en 2023

Segons les dades de renda de 2023 (Taula 2), els salaris aporten el 57,2% de la renda bruta dels residents de Gandia i constitueixen la seua principal font d'ingressos. Les pensions representen el 21,1%, mentre que els altres ingressos contribueixen amb un 13,0%. Les altres prestacions, amb un 5,9%, i les prestacions per desocupació, amb un 2,8%, completen la distribució. Aquesta estructura, que combina una aportació majoritàriament salarial amb una contribució important de pensions i altres ingressos, cal situar-la en el context territorial, tot i examinant cada component i les diferents combinacions que apareixen als municipis pròxims (Figura 1).

Taula 2. Fonts de renda a Gandia i indicadors respecte el conjunt de la Safor per a 2023

Font de renda	Gandia (%)	Mediana dels municipis de la Safor (%)*	Diferència en punts percentuals	Posició de Gandia**
Salaris	57,2	59,8	-2,6	25
Pensions	21,1	21,6	-0,5	17
Prestacions per desocupació	2,8	2,7	0,1	12
Altres prestacions	5,9	5,2	0,7	8
Altres ingressos	13,0	10,0	3,0	6

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Atlas de la distribució de la renda de les Illes de l'INE.

(*)La mediana dels percentatges municipals no equival a la composició agregada de la renda comarcal. (**)Rànquings de major a menor entre 31 municipis, amb posicions compartides en cas d'empat.

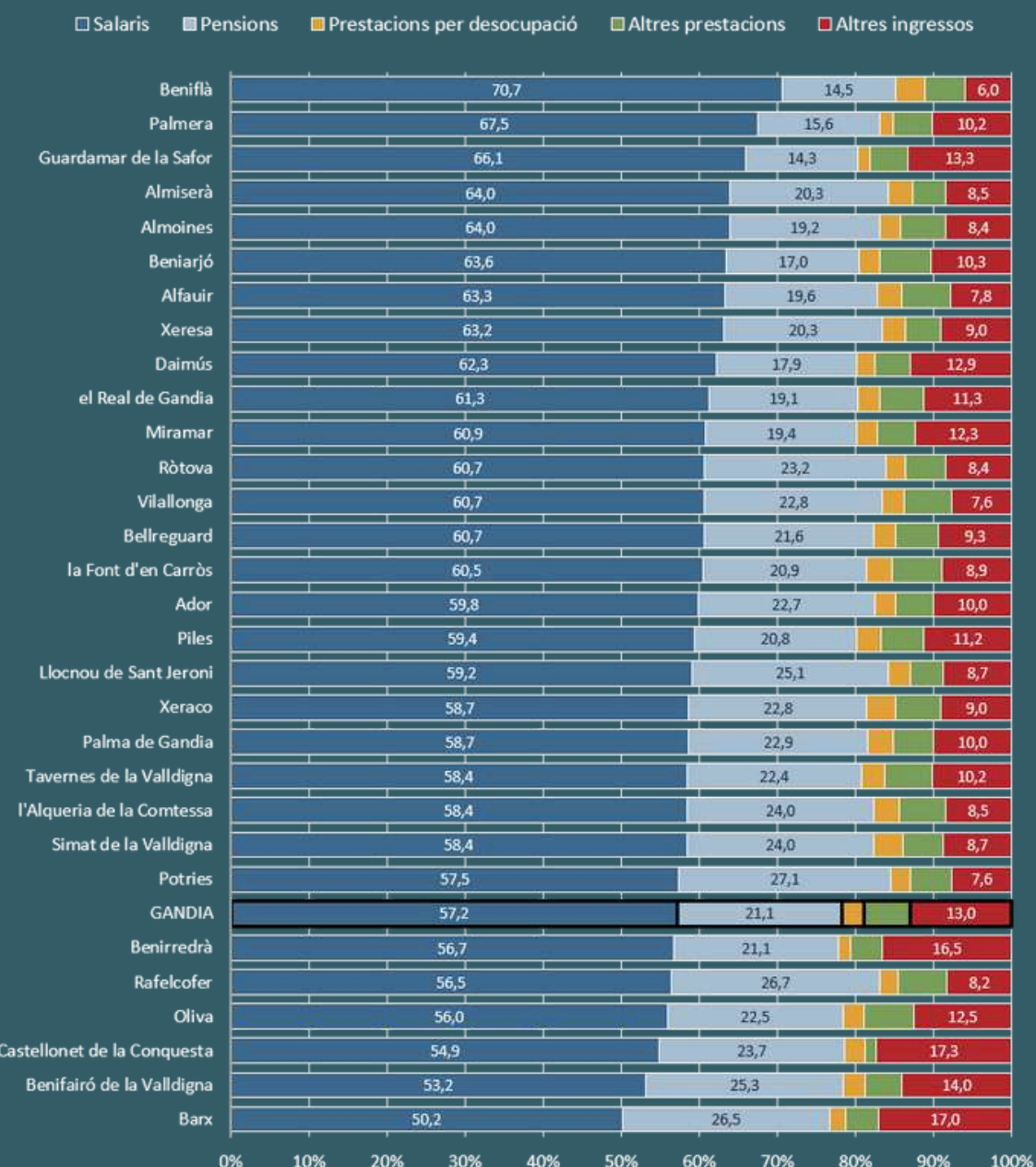
[1] Per ampliar aquestes definicions es pot consultar: https://www.ine.es/metodologia/metodologia_adrh.pdf

[2] La renda immobiliària imputada és un valor atribuït fiscalment a determinats immobles a disposició del propietari, com una segona residència no llogada. S'inclou en la renda de l'Atlas encara que no genere cap ingrés monetari efectiu. No s'aplica a l'habitatge habitual.

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

Figura 1. Composició de la renda bruta per fonts als municipis de la Safor, 2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Atles de la distribució de la renda de les llars de l'INE. Municipis ordenats pel pes dels salaris; Gandia apareix destacada.

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

Salaris

Pel que fa al pes dels salaris, Gandia se situa 2,6 punts per davall de la mediana municipal i ocupa la posició 25. El seu pes salarial és pròxim al d'Oliva, del 56,0%, i inferior al de Tavernes de la Vallidigna, del 58,4%. El contrast és més ampli amb Almoines, amb un 64,0%, i Real de Gandia, amb un 61,3%. Beniflà, Palmera i Guardamar de la Safor encapçalen el rànquing, amb un 70,7%, un 67,5% i un 66,1%, respectivament. En aquests municipis, el predomini salarial coincideix amb els menors pesos de pensions de la comarca. A l'extrem contrari apareixen Barx, amb un 50,2%, Benifairó de la Vallidigna, amb un 53,2%, i Castellonet de la Conquesta, amb un 54,9%. El contrast remet a estructures d'ingressos diferents, sense establir necessàriament una jerarquia de benestar. Per exemple, Palmera combina un pes salarial elevat amb una renda mediana situada entre les més baixes, segons l'informe del butlletí anterior. Benirredrà, en canvi, presenta un pes salarial semblant al de Gandia (56,7%) i una renda neta mitjana considerablement superior.

Pensions

Les pensions, per la seua banda, representen el 21,1% de la renda de Gandia, mig punt menys que la mediana dels municipis de la comarca, i situen la ciutat en la posició 17. El percentatge és inferior al d'Oliva, del 22,5%, i Tavernes de la Vallidigna, del 22,4%, però pròxim al valor central dels municipis de la comarca. Municipis com Potries, Rafelcofer i Barx presenten els majors pesos, amb un 27,1%, un 26,7% i un 26,5%, respectivament. Guardamar de la Safor, Beniflà i Palmera ocupen l'extrem inferior, amb un 14,3%, un 14,5% i un 15,6%. La composició per edats es rellevant per a interpretar aquest contrast. Segons els indicadors demogràfics del mateix l'Atles de Distribució de Renda de les Llars de l'INE corresponents a 2023, la població de 65 anys o més representa el 22,1% a Potries, el 24,2% a Rafelcofer i el 27,0% a Barx. En canvi, a Guardamar de la Safor, Beniflà i Palmera, aquesta proporció és del 15,7%, el 10,9% i el 14,9%, respectivament. Gandia se situa entre aquests dos grups, amb un 18,8%. Tanmateix, l'estructura d'edats no és l'únic factor, ja que també intervenen els imports de les pensions i el volum de les altres rendes. Potries i Barx, per exemple, tenen pesos de pensions semblants, però aportacions molt diferents d'altres ingressos: el 7,6% i el 17,0%, respectivament. En Gandia, la posició central en el rànquing de pensions indica que el menor pes salarial no s'explica per una contribució excepcional d'aquesta font de renda, sinó per altres fonts.

Prestacions per desocupació

Entre aquestes altres fonts hi ha les prestacions per desocupació. En aquest àmbit la ciutat de Gandia registra un 2,8%, davant d'una mediana municipal del 2,7%, i ocupa la posició 12. La distància és reduïda quan es compara amb altres localitats: Oliva, Almoines i Real de Gandia presenten un 2,7%, mentre Tavernes de la Vallidigna arriba al 3,0%. Beniflà encapçala el rànquing amb un 3,8%, seguit de Xeraco i Simat de la Vallidigna, amb un 3,7%. Els percentatges més baixos corresponen a Benirredrà i Guardamar de la Safor, amb un 1,5%, i Palmera, amb un 1,8%. Si ho lliguem amb els anteriors indicadors, Beniflà mostra que un predomini salarial pot coexistir amb una contribució relativament elevada de prestacions per desocupació. Així doncs, aquesta combinació pot implicar qüestions sobre discontinuïtat laboral, a més de variacions que depenen del pes de la població aturada, però també de la cobertura i dels imports de les prestacions. En 2023, Gandia no destaca per una aportació extraordinària d'aquesta font.

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

Altres prestacions

A banda de l'atur, hi ha altres prestacions que suposen fonts de renda per a la població, en alguns casos molt importants (és cas de les ajudes per dependència o rendes mínimes...). L'agregació d'aquesta categoria d'altres prestacions representa a Gandia un 5,9% del total de rendes. Això suposa 0,7 punts més que la mediana municipal i una posició 8 en el conjunt del rànquing comarcal. El seu percentatge és pròxim al de Tavernes, del 6,0%, i Almoines, del 5,8%. Beniarjó presenta el major pes, amb un 6,6%, seguit de la Font d'en Carròs i Oliva, amb un 6,4%. Castellonet de la Conquesta registra el mínim, amb un 1,5%, seguit d'Almiserà i Benirredrà, amb un 4,1%. La diversitat de components d'aquesta categoria fa difícil associar-la a una única circumstància social. El seu pes pot estar relacionat amb la presència de persones amb discapacitat o en situació de dependència, de llars amb ingressos baixos que compleixen els requisits de les rendes mínimes, o de famílies beneficiàries de prestacions i deduccions familiars. També hi intervenen les beques exemptes, de manera que la composició per edats i les característiques de les llars poden contribuir al resultat final.

Altres ingressos

Finalment, cal estudiar la categoria "Altres ingressos" com una font de renda significativa a Gandia i a la resta dels municipis que conformen la comarca. Cal recordar que aquesta categoria inclou rendes del capital mobiliari, arrendaments d'immobles, rendiments d'activitats econòmiques, renda immobiliària imputada i altres rendes de règims especials. Per tant, combina ingressos vinculats al patrimoni amb rendiments del treball per compte propi en activitats empresarials, professionals o agràries. Aquests últims són rendiments calculats fiscalment, no la facturació total dels negocis. Si aquestes dades es pogueren analitzar separatament, permetrien aproximar la contribució d'aquestes activitats a la renda dels residents; la categoria agregada, però, no permet identificar-ne el pes específic. Gandia ocupa la posició 6 en aquest rànquing, amb un 13,0%, tres punts per damunt de la mediana municipal. Supera a Oliva, amb un 12,5%, Tavernes de la Vallidigna, amb un 10,2%, i Almoines, amb un 8,4%. Castellonet de la Conquesta, Barx i Benirredrà encapçalen el rànquing, amb un 17,3%, un 17,0% i un 16,5%, respectivament. Beniflà presenta el mínim, amb un 6,0%, seguit de Potries i Vilallonga, amb un 7,6%. Aquesta és la principal desviació positiva de Gandia respecte al valor central municipal i contribueix a explicar, en termes de composició, el seu menor pes relatiu dels salaris. Tanmateix, la diversitat de rendiments agrupats impedeix atribuir el resultat directament al turisme, al treball autònom o als lloguers, així com interpretar-lo exclusivament com una mesura del dinamisme empresarial. Més bé, cal entendre'l com una acumulació d'aquests diferents factors.

Evolució de les fonts de renda entre 2015 i 2023

Les dades analitzades de l'INE permeten estudiar l'evolució de les diferents fonts de renda per a un període relativament breu de temps, però que pot ser il·lustratiu: 2015 i 2023. Durant aquests anys, la composició de la renda de Gandia registra un augment de la aportació dels salaris i de les altres prestacions, una reducció del pes de les pensions i de les prestacions per desocupació, i certa estabilitat dels altres ingressos entre els dos extrems del període. La pandèmia de la COVID-19 interromp aquesta trajectòria, especialment en l'any 2020, però bona part d'aquella alteració es reverteix posteriorment (Figura 2 i Figura 3).

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

Taula 3. Evolució de les fonts de renda entre 2015-2023

Font de renda	Variació Gandia 2015 - 2023	Mitjana municipis de la Safor 2015*	Mitjana municipis de la Safor 2023*	Variació mitjana municipis de la Safor 2015 - 2023*
Salariis	1,30	58,17	60,09	1,92
Pensions	-2,20	23,11	21,43	-1,67
Prestacions per desocupació	-1,10	3,68	2,75	-0,93
Altres prestacions	1,90	4,22	5,23	1,01
Altres ingressos	0,00	10,87	10,54	-0,33

Font: elaboració pròpia a partir de l'Atles de la distribució de la renda de les llars de l'INE. Percentatges sobre la renda bruta. (*) Es calcula la mitjana aritmètica dels percentatges dels 31 municipis de la Safor on cada municipi té el mateix pes, amb independència de la seua població. Les variacions s'expressen en punts percentuals i descriuen la composició de la renda, no el creixement dels imports en euros.

Figura 2. Evolució anual del pes de cada font de renda a Gandia i en la mitjana dels municipis de la Safor, 2015-2023 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Atles de la distribució de la renda de les llars de l'INE. Mitjana aritmètica dels percentatges dels 31 municipis. Les escales verticals (%) són diferents en cada gràfic.

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

Salaris

Si ens fixem específicament en el pes dels salaris, aquest indicador passa del 55,9% al 57,2% a Gandia, encara que amb oscil·lacions. En 2020 perden 2,8 punts respecte a 2019, coincidint amb la interrupció de l'activitat durant la pandèmia. La recuperació posterior serà gradual: en 2021 encara no han recuperat el pes previ, que superen lleugerament en 2022, amb un 57,0%. En 2023 continuen sent la principal font de renda, amb una aportació una mica superior a la de l'inici del període. En el conjunt de municipis de la comarca, el pes salarial mitjà augmenta del 58,17% al 60,09%, és a dir, 1,92 punts, davant dels 1,3 de Gandia. Per tant, la ciutat participa de la tendència general, però amb menor intensitat, i la distància respecte a la mitjana municipal s'amplia lleugerament. Els majors increments corresponen a Almiserà, amb 12,0 punts, i l'Alqueria de la Comtessa, amb 7,2. A l'extrem contrari, Castellonet de la Conquesta perd 7,8 punts i Benirredrà, 3,4. Aquests contrastos mostren que l'augment del predomini salarial no és uniforme. A Almiserà coincideix amb una forta reducció del pes de les pensions, mentre que a Castellonet ocorre el moviment invers. Aquesta recomposició entre fonts podria respondre tant a canvis en els perceptors com a diferències en el creixement dels ingressos de cada categoria. En municipis menuts, a més, els canvis d'un nombre reduït de llars poden tindre una incidència considerable en els percentatges.

Pensions

Pel que fa a les pensions, redueixen el seu pes a Gandia del 23,3% al 21,1%, una disminució de 2,2 punts. L'augment puntual de 2020, fins al 22,3%, coincideix amb la menor contribució salarial i dels altres ingressos. Aquesta evolució no implica una caiguda dels imports de les pensions ni un rejuveniment de la població, sinó que més bé indicaria que en el conjunt del període les altres fonts guanyen pes respecte a aquesta categoria. De fet, la mitjana municipal a la Safor també disminueix, del 23,11% al 21,43%, amb una variació de -1,67 punts. Gandia registra, per tant, una reducció una mica més intensa que al seu entorn ja que parteix d'un valor lleugerament superior a la mitjana i acaba per davall. Almiserà i Llocnou de Sant Jeroni presenten les majors disminucions, de 7,9 i 5,4 punts, respectivament. En canvi, Castellonet de la Conquesta augmenta 7,0 punts i Guardamar de la Safor, 2,6. El cas de Guardamar és molt il·lustratiu perquè tot i aquest increment, en 2023 les pensions només representen el 14,3% de la seua renda. Per tant, un augment durant el període no implica necessàriament un pes final elevat. A més a més, per explicar aquestes trajectòries cal considerar conjuntament l'estructura d'edats, el nombre de pensionistes, els imports percebuts i l'evolució de les altres fonts.

Prestacions per desocupació

Les prestacions per desocupació mostren el canvi més accentuat a Gandia. Després de baixar del 3,9% en 2015 al 2,9% en 2019, en 2020 arriben al 5,9%. En 2021 encara representen el 4,0%, però en 2022 retrocedeixen al 2,7% i en 2023 se situen en el 2,8%. El comportament és coherent amb l'ampliació de la protecció durant la crisi sanitària, incloses les prestacions vinculades als ERTO, i amb la recuperació posterior. Entre els dos extrems del període, Gandia redueix aquesta aportació en 1,1 punts, una mica més que la mitjana municipal, que passa del 3,68% al 2,75% i disminueix 0,93 punts. Palmera i Guardamar registren les majors reduccions, de 2,2 i 2,1 punts. A l'altre extrem, Piles només baixa 0,2 punts i Alfauir augmenta 0,1. Gandia se situa així molt pròxima al valor mitjà municipal de la Safor.

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

Tanmateix, aquestes diferències no equivalen exclusivament a variacions de la taxa d'atur ja que també intervenen l'accés a les prestacions, la seua duració i quantia, i el volum de la resta d'ingressos.

Altres prestacions

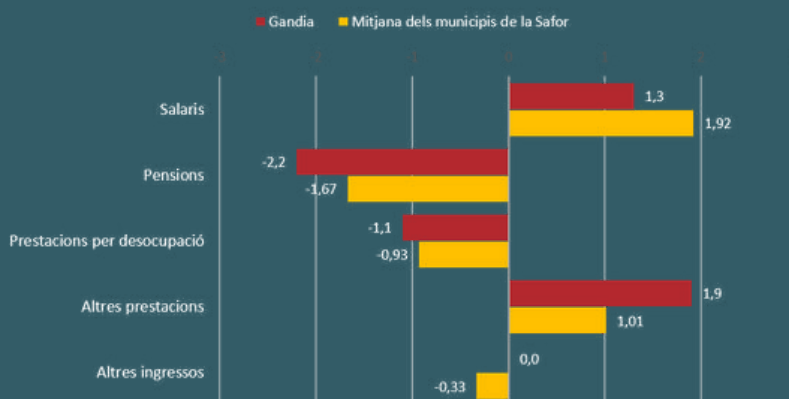
En relació a les altres prestacions, aquestes augmenten a Gandia del 4,0% al 5,9%, el major increment sostingut entre les categories analitzades. Bona part del canvi és anterior a la pandèmia, tot i considerant que al 2019 ja representaven el 5,3%. Des de 2021 es mantenen al voltant del 6%. En aquest àmbit la mitjana municipal passa del 4,22% al 5,23%, amb un augment d'1,01 punts, davant dels 1,9 de Gandia. La ciutat passa, per tant, de situar-se lleugerament per davall de la mitjana a superar-la. Els majors increments corresponen a Alfauir, amb 2,7 punts, i la Font d'en Carròs, amb 2,6. En canvi, Almiserà i Guardamar redueixen aquesta aportació en 1,5 i 1,2 punts. La diversitat de trajectòries pot estar relacionada amb canvis en les necessitats de suport, en la cobertura de les ajudes o en les característiques familiars dels perceptors. També depén del denominador: si les altres rendes creixen més ràpidament, el pes de les prestacions pot disminuir sense que ho facen els imports percebuts. A Gandia, el fet que bona part de l'augment siga anterior a la pandèmia indica que aquesta no explica per si sola el canvi.

Altres ingressos

Els altres ingressos comencen i acaben el període amb un 13,0% a Gandia, però aquesta coincidència amaga algunes fluctuacions. Aquestes arriben al 14,8% en 2018, baixen al 12,0% en 2020 i recuperen progressivament el pes inicial. En el conjunt de municipis, la mitjana disminueix lleugerament, del 10,87% al 10,54%, amb una variació de -0,33 punts. Gandia manté, així, una aportació superior a la mitjana durant els dos extrems del període. Els majors augments es registren a Benifairó de la Valldigna, amb 4,6 punts, i Guardamar, amb 2,9. Per la seua banda, les majors reduccions corresponen a Alfauir, amb 4,6 punts, i l'Alqueria de la Comtessa, amb 4,4. Encara que aquestes trajectòries poden reflectir combinacions econòmiques diferents, a Gandia la persistència d'un pes relativament elevat podria estar vinculada a una estructura de renda més diversificada, pròpia d'una ciutat amb funcions comercials, professionals i de serveis.

Figura 3. Variació del pes de cada font de renda entre 2015 i 2023 a Gandia i en la mitjana dels municipis de la Safor (punts percentuals)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Atlas de la distribució de la renda de les Illes de l'INE. Gandia amb un decimal; mitjana aritmètica dels 31 municipis amb dos decimals.

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

Reflexions finals

D'on provenen els principals ingressos de la població de Gandia i de la resta de la comarca? Aquesta pregunta ha guiat l'estudi d'aquest butlletí, que complementa l'anàlisi anterior sobre els nivells de renda. Conèixer l'origen dels recursos de les llars ajuda a entendre millor la realitat social de la ciutat, és a dir, la seua vinculació amb el treball, el patrimoni i la protecció social, així com la seua exposició als canvis econòmics.

Els resultats mostren que la ciutat de Gandia acredita fonts de renda diverses. Els salaris són la principal aportació, però tenen un pes menor que en bona part dels municipis de la Safor. Aquesta diferència s'explica, en part, per una contribució més elevada d'altres ingressos i, en menor mesura, d'altres prestacions. Per tant, el menor pes salarial no implica una menor activitat econòmica, sinó especialment la importància del treball per compte propi i dels rendiments patrimonials. Aquesta situació s'explica a partir de la realitat de Gandia com a centre comercial, professional i de serveis, amb una activitat turística i residencial important. El pes dels altres ingressos podria estar relacionat amb els rendiments de negocis i activitats professionals, els lloguers i altres rendes immobiliàries. Es tracta doncs, d'una hipòtesi coherent amb l'estructura econòmica de la ciutat, encara que la categoria agregada d'aquestes no permet saber quina aportació fa cada component. El que sí que mostra és que les fonts diferents dels salaris i de les pensions tenen una rellevància especial per comprendre la renda dels seus residents. En aquest sentit, la diversitat econòmica de Gandia conviu amb una diversitat social considerable. La ciutat acull població amb trajectòries laborals, familiars i migratòries diferents, que influeixen tant en els ingressos com en les necessitats de suport. L'arribada de població pot modificar la composició per edats i de les llars i, al mateix temps, les dificultats d'inserció laboral poden generar necessitats de protecció. Ara bé, la immigració no explica per si mateixa el major pes de les altres prestacions ja que cal tenir en consideració la dependència, la discapacitat, altres circumstàncies familiars i els requisits d'accés a cada ajuda. Així doncs, cal interpretar aquests resultats dins de la pluralitat de situacions que conviu a la ciutat.

Als municipis de l'entorn, les combinacions són molt dispars. En alguns municipis d'interior, una població més envellida contribueix a explicar la major aportació relativa de pensions, mentre que els rendiments agraris poden formar part dels altres ingressos. Però aquestes fonts també conviu amb negocis, activitats professionals o rendes patrimonials. D'aquesta manera, un pes elevat d'altres ingressos pot respondre a realitats distintes a Gandia, Barx, Castellonet de la Conquesta o Benirredrà. També cal recordar que Gandia i els municipis pròxims formen part d'un mateix espai econòmic. Les persones poden viure en un municipi, treballar en un altre i percebre rendiments de propietats o activitats situades fora de tots dos. Per això, la concentració d'ocupació i serveis a Gandia no es tradueix necessàriament en una renda més elevada dels seus residents. Entendre aquestes relacions és fonamental per explicar les diferències dins de la Safor i valorar fins a quin punt l'activitat econòmica compartida es transforma en benestar per a les diferents llars situades en municipis diferents.

LES FONTS DE RENDA A GANDIA I ALS MUNICIPIS DE LA SAFOR

"Gandia té una renda majoritàriament salarial, però amb una aportació destacada del capital i de les activitats econòmiques" (segona part)

La perspectiva temporal també ha estat present a l'estudi. Hem comprovat una recuperació del pes salarial després de la pandèmia, però també alguns canvis que venen de més enrere. Entre 2015 i 2023, els salaris guanyen pes a Gandia, encara que menys que en la mitjana dels municipis de la Safor. Les pensions i les prestacions per desocupació en perden, mentre que les altres prestacions augmenten amb més intensitat que en el conjunt de municipis. Bona part d'aquest últim increment ja s'havia produït abans de 2020, de manera que no es pot explicar només per la crisi sanitària. La pandèmia deixa, això sí, una empremta clara on baixa l'aportació dels salaris i augmenta especialment la de les prestacions per desocupació, un efecte evident de la protecció social com a suport als ingressos de les llars quan es va interrompre l'activitat. En 2023 es torna a recuperar una composició semblant a la d'abans de la pandèmia.

En futurs estudis es preveu aprofundir en la composició de la renda i la seua relació, per exemple, amb les condicions laborals, l'estructura demogràfica, les característiques de les llars i les diferències internes per barris dins de Gandia

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

El sanejament és una part essencial del cicle integral de l'aigua: recull les aigües usades, les condueix fins a les estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR), les tracta i les retorna al medi o les deixa disponibles per a nous usos. A la Safor, comarca litoral de 31 municipis i 188.179 habitants en 2025 (INE, 2025), aquesta funció té una forta dimensió territorial: la població costanera es multiplica a l'estiu, el regadiu depèn d'aqüífers sobreexplotats, els rius són curts i torrencials i hi ha espais naturals sensibles com la Marjal de la Safor i la de Pego-Oliva.

L'anàlisi es basa en les dades oficials disponibles: l'inventari europeu d'aigües residuals urbanes (EEA, 2024), les fitxes i la sèrie anual 2016-2025 de l'Entitat Pública de Sanejament d'Aigües Residuals (EPSAR, 2024a, 2026a, 2026b), l'estadística de l'INE (2026a, 2026b) i del Portal Estadístic de la Generalitat Valenciana (2026), el Pla hidrològic del Xúquer (CHJ, 2022) i la documentació ambiental dels projectes en tràmit.

El marc normatiu bàsic és la Directiva 91/271/CEE, que obliga a depurar les aigües dels nuclis de més de 2.000 habitants equivalents (h-e), unitat que expressa la contaminació mitjana diària d'una persona, i a eliminar nitrogen i fòsfor, nutrients que afavoreixen la proliferació d'algues, quan l'aigua s'aboca en zones sensibles. La nova Directiva (UE) 2024/3019, aplicable des d'agost de 2027, estén aquestes obligacions als nuclis de 1.000 h-e, endureix els límits de nutrients, obliga les plantes més grans a eliminar microcontaminants abans de 2045, exigeix plans de gestió de les aigües de pluja i fixa l'objectiu de neutralitat energètica (Parlament Europeu i Consell de la Unió Europea, 2024). La reutilització es regula pel Reglament (UE) 2020/741 i pel RD 1085/2024 (Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic, 2024).

A la Comunitat Valenciana, la Llei 2/1992 encarrega a la Generalitat, a través de l'EPSAR, la planificació, el finançament i l'explotació de les depuradores i dels grans collectores, pagats amb el cànon de sanejament. Els ajuntaments gestionen el clavegueram urbà, i la Confederació Hidrogràfica del Xúquer (CHJ) autoritza els abocaments i planifica l'ús de l'aigua regenerada (CHJ, 2022). Algunes obres, com la nova EDAR d'Oliva, són d'interès general i les promou l'Estat (MITECO, 2023).

Val a dir que la cartografia que es presenta a aquest informe és merament orientativa: les depuradores se situen segons les coordenades de l'EPSAR (2026b) i de l'EEA (2024), però el traçat real dels collectores no és públic, per la qual cosa les figures en són una representació esquemàtica. Les dades detallades per depuradora i any es recullen en el material complementari i per realitzar l'informe s'ha fet consulta general de fonts amb recolzament bàsic d'IA.

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Organització del sanejament

El sanejament de la Safor s'organitza al voltant d'un gran sistema comarcal i de diversos sistemes locals. L'EPSAR gestiona 22 depuradores, amb una capacitat conjunta de 405.966 h-e i 58.493 m³/dia (EPSAR, 2026b). Només 13 superen el llindar que obliga a informar a la Unió Europea (EEA, 2024); la resta són plantes menudes, com les de Barx, Castellonet, Almiserà-Llocnou o Oliva Nova. La Taula 4 indica a quin sistema pertany cada municipi i la Figura 4 en mostra la distribució.

Taula 4: Municipis i població servida per sistema de sanejament. Font: elaboració pròpia a partir d'EEA (2024), EPSAR (2026b), MITECO (2023) i INE (2025).

Sistema de sanejament	Municipis	Població 2025	% comarcal
Gandia-La Safor (1 EDAR)	17 (Gandia, Almoines, Bellreguard, Beniarjó, Beniflà, Benirredrà, Daimús, el Real de Gandia, Guardamar, la Font d'en Carròs, l'Alqueria de la Comtessa, Miramar, Palmera, Piles, Potries, Rafelcofer, Vilallonga)	122.052	64,9 %
Oliva: 9 EDAR de l'EPSAR (3 declarades a l'UWWTD), 5 instal·lacions municipals o privades i 1 industrial (BOE)	Oliva	26.813	14,2 %
Tavernes de la Vallidigna (3 EDAR)	Tavernes de la Vallidigna	17.866	9,5 %
Xeraco	Xeraco	6.149	3,3 %
Palma de Gandia-Ador	Palma de Gandia, Ador	3.652	1,9 %
Simat de la Vallidigna	Simat de la Vallidigna	3.311	1,8 %
Xeresa	Xeresa	2.418	1,3 %
Ròtova-Alfauir	Ròtova, Alfauir	1.798	1,0 %
Benifairó de la Vallidigna	Benifairó de la Vallidigna	1.588	0,8 %
Sistemes menors (EDAR <2.000 h-e)	Barx, Almiserà-Llocnou de Sant Jeroni i Castellonet de la Conquesta (3 EDAR)	2.532	1,3 %
Total la Safor	31 municipis	188.179	100 %

El sistema comarcal Gandia-La Safor

El sistema Gandia-La Safor és l'eix del sanejament comarcal. La depuradora, situada al sud del terme de Gandia, prop del Serpis, es va construir entre 2000 i 2003 amb una inversió de 10,9 milions d'euros, ampliada després amb els col·lectors generals i altres millores (EPSAR, 2023). Pot tractar 40.000 m³/dia i dona servei a 17 municipis amb el 64,9 % de la població comarcal (EPSAR, 2024b).

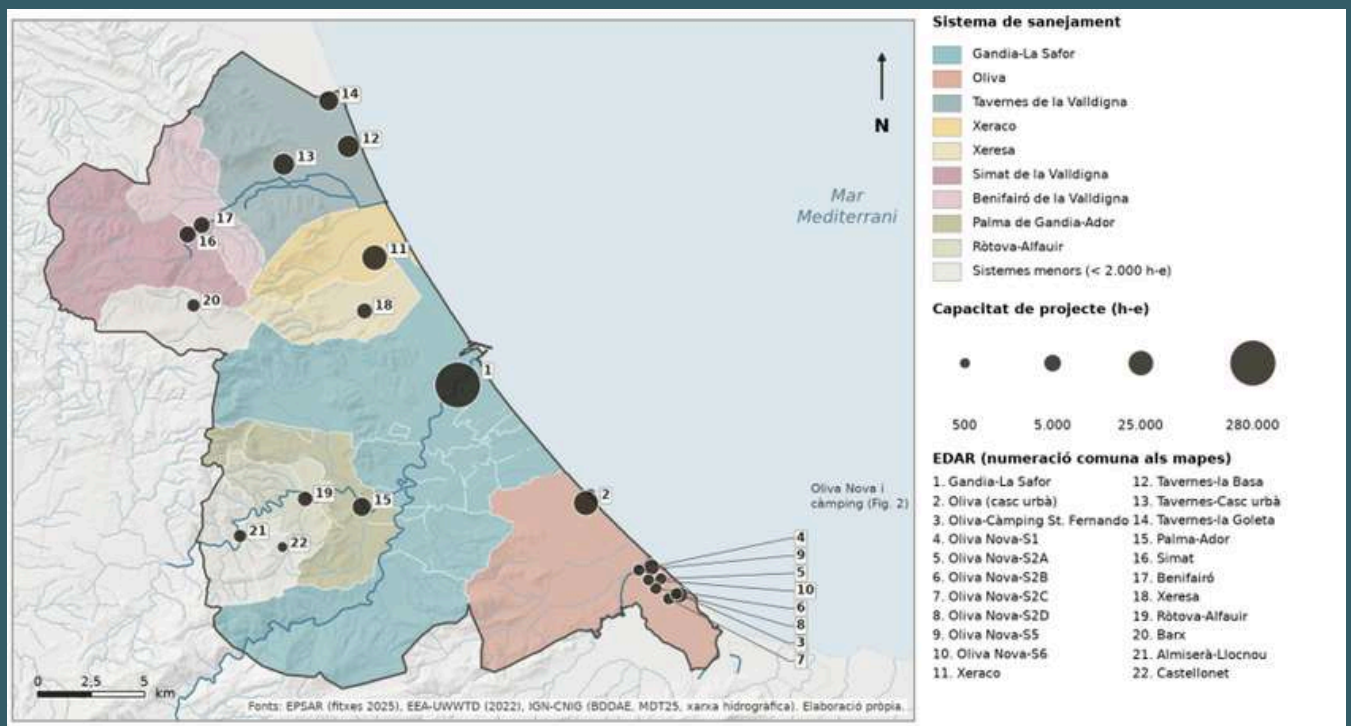
Els nuclis de l'interior desguassen per gravetat, mentre que els costaners i els de cota baixa necessiten estacions de bombament, que consumeixen energia i poden provocar abocaments en cas d'avaria. L'aigua depurada s'aboca a la mar per un emissari submarí d'uns 2 km (EEA, 2024), que ha patit fuites com les reparades en 2008 (Hispagua, 2008).

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

La xarxa urbana és majoritàriament unitària: porta per un mateix conducte les aigües residuals i les de pluja. Amb pluges intenses, part de l'aigua s'aboca sense depurar a sèquies, barrancs o a la mar. Gandia ha construït tancs de retenció per a reduir-ho (Control VI, 2023), i l'extensió de xarxes separatives i dipòsits de tempesta és una de les millores que exigeix la normativa europea.

Figura 4: Sistemes de sanejament i EDAR de la Safor segons la capacitat de projecte (h-e).

Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2026b), EEA (2024) i IGN-CNIG (2026a, 2026b, 2026c).

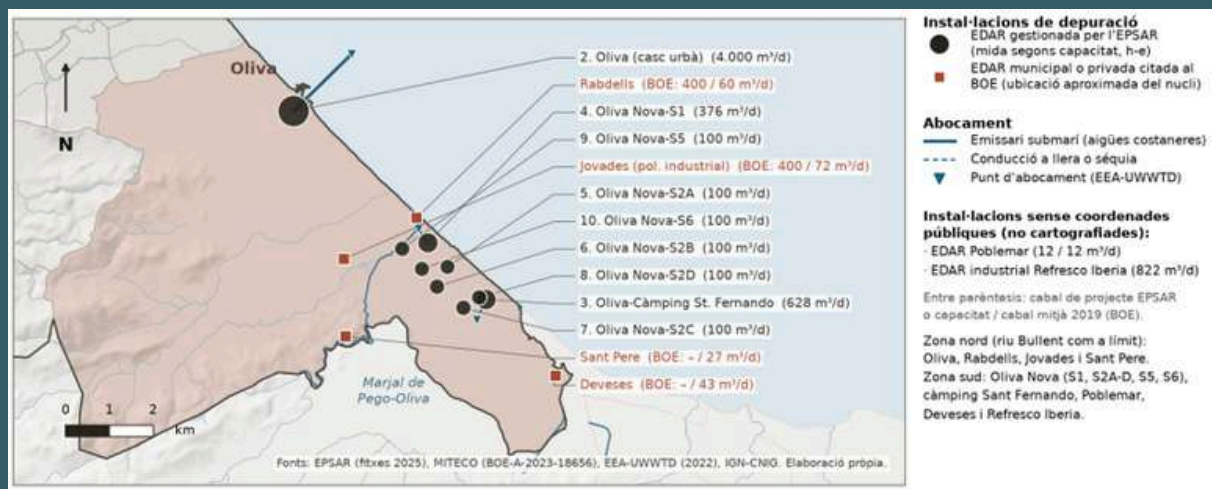
Els sistemes d'Oliva i de la Valldigna

El sistema d'Oliva és el més fragmentat de la comarca. En 2019 el terme tenia 15 instal·lacions: 4 al nord del riu Bullent, amb 9.599 m³/dia, i 11 al sud, vinculades a Oliva Nova, als càmpings i a nuclis disseminats, amb 2.417 m³/dia; 9 depenen de l'EPSAR i 6 són municipals o privades (MITECO, 2023) (Figura 4). El problema principal és que la depuradora urbana és massa menuda: amb una capacitat de 4.000 m³/dia, en rebia 9.440, de manera que més de la meitat de l'aigua s'abocava a la mar sense un tractament complet (MITECO, 2023). En 2023, la contaminació rebuda en la setmana de més activitat va arribar al 184 % de la seua capacitat (EPSAR, 2026a).

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Figura 5: Instal·lacions de depuració del terme d'Oliva: EDAR de l'EPSAR i EDAR municipals o privades citades al BOE.

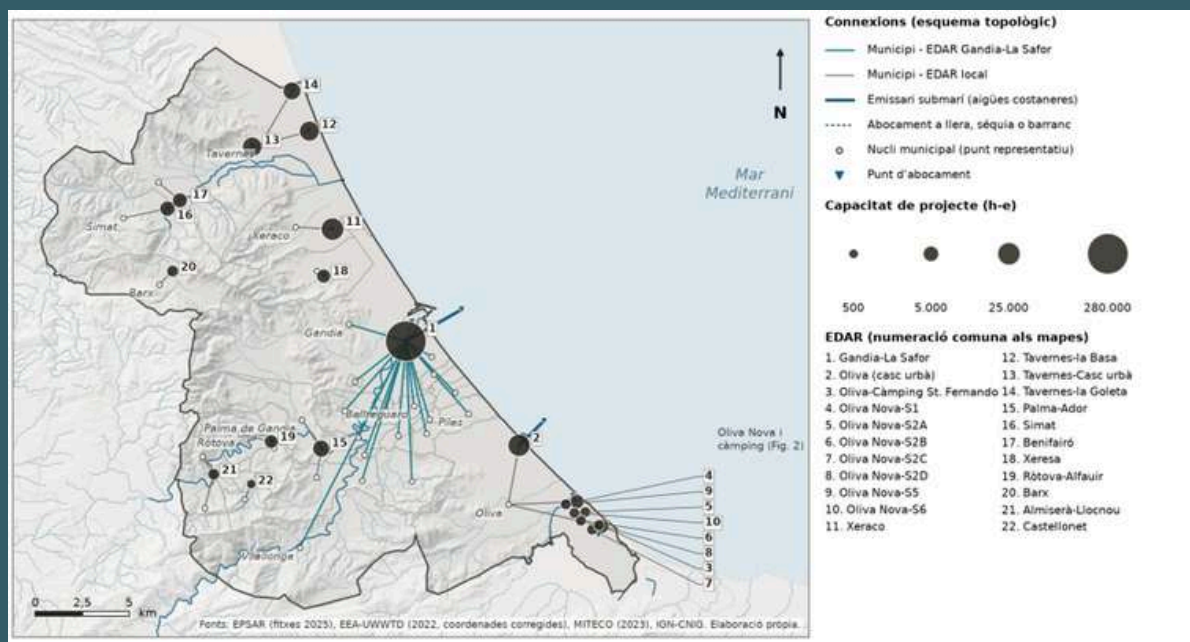
Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2026b), MITECO (2023), EEA (2024) i IGN-CNIG (2026a, 2026b, 2026c).

A la Valldigna i a l'interior predominen els sistemes municipals. Tavernes de la Valldigna té tres depuradores, dues de les quals aboquen a sèquies del perímetre de la Marjal de la Safor. Simat i Benifairó aboquen al riu Vaca; Xeraco i Xeresa, a sèquies i barrancs; Palma de Gandia-Ador, al Vernissa, i Ròtova-Alfauir, al barranc de la Daia (EEA, 2024), mentre que Barx, Almiserà-Llocnou i Castellonet tenen plantes pròpies menudes (EPSAR, 2026b). Com que molts abocaments van a lleres i sèquies amb poc cabal connectades amb la marjal, la qualitat del tractament hi és especialment important (Figura 6).

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Figura 6: Esquema de connexions municipi-EDAR, emissaris i punts d'abocament.

Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2026b), EEA (2024, coordenades corregides), MITECO (2023) i IGN-CNIG (2026a, 2026b, 2026c).

Tractaments de depuració

Les 22 depuradores de l'EPSAR són molt desiguals (Taula 5). La de Gandia concentra el 69 % de la capacitat comarcal; 6 més superen els 1.000 m³/dia, i les més menudes no arriben als 300 m³/dia. L'explotació es reparteix entre diverses empreses i l'Ajuntament d'Oliva (EPSAR, 2026b).

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Taula 5: Catàleg de les EDAR gestionades per l'EPSAR a la Safor: característiques de projecte i funcionament de 2025.

Núm.	EDAR	Explotació	Cabal de projecte (m³/dia)	Capacitat (h-e)	Potència (kW)	UWWTD	Cabal mitjà 2025 (m³/dia)	Ús hidr. 2025	Ús org. 2025
1	Gandia-La Safor	Global Omnium	40.000	280.000	1.305	Si	40.025	100 %	91 %
2	Oliva (casc urbà)	Ayto. Oliva	4.000	23.333	300	Si	3.154	79 %	121 %
3	Oliva-Càmping St. Fernando	Global Omnium	628	3.663	49	Si	327	52 %	73 %
4	Oliva Nova-S1	Global Omnium	376	3.409	72	Si	297	79 %	93 %
5	Oliva Nova-S2A	Global Omnium	100	900	15	No	125*	125 %	65 %
6	Oliva Nova-S2B	Global Omnium	100	1.000	14	No	125*	125 %	153 %
7	Oliva Nova-S2C	Global Omnium	100	1.000	14	No	125*	125 %	88 %
8	Oliva Nova-S2D	Global Omnium	100	1.000	14	No	125*	125 %	58 %
9	Oliva Nova-S5	Global Omnium	100	1.000	15	No	125*	125 %	6 %
10	Oliva Nova-S6	Global Omnium	100	900	15	No	125*	125 %	104 %
11	Xeraco	UTE AMBLING-ROVER	3.000	25.000	434	Si	2.708	90 %	58 %
12	Tavernes-la Basa	EGEVASA	1.500	15.000	242	Si	1.490	99 %	43 %
13	Tavernes-Casc urbà	UTE SAV-DAM	2.160	13.572	205	Si	1.644	76 %	92 %
14	Tavernes-la Goleta	EGEVASA	1.800	9.330	77	Si	1.101	61 %	79 %
15	Palma de Gandia-Ador	EGEVASA	1.008	7.875	86	Si	763	76 %	107 %
16	Simat de la Valldigna	EGEVASA	800	4.813	51	Si	1.570	196 %	92 %
17	Benifairó de la Valldigna	EGEVASA	766	4.430	92	Si	705	92 %	57 %
18	Xeresa	UTE AMBLING-ROVER	750	3.325	54	Si	308	41 %	106 %
19	Ròtova-Alfauir	EGEVASA	500	2.916	45	Si	218	44 %	83 %
20	Barx	EGEVASA	205	1.500	13	No	139	68 %	237 %
21	Almiserà-Llocnou	EGEVASA	300	1.500	9	No	113	38 %	70 %
22	Castellonet	Global Omnium	100	500	18	No	49	49 %	44 %
Total (22 EDAR)			58.493	405.966	3.139	13	55.361	95 %	

* Cabal estimat. Ús hidràulic: aigua rebuda respecte de la prevista en el projecte. Ús orgànic: contaminació rebuda en la setmana de més càrrega respecte de la capacitat de la planta.

Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2026a, 2026b) i EEA (2024).

Totes les plantes apliquen, com a mínim, un tractament biològic o secundari (EEA, 2024), però el nivell de tractament varia segons la fragilitat del medi receptor. La de Gandia segueix un esquema convencional: separa sòlids, sorres i greixos, elimina la matèria orgànica mitjançant un procés biològic i desinfecta l'aigua; els fangs resultants produeixen biogàs (Vielca Ingenieros, 2003). Les de Xeraco, Xeresa, Oliva Nova i el càmping de Sant Fernando eliminen també nitrogen i fòsfor, un nivell adequat per a les marjals on aboquen. Xeraco s'ha ampliat un 54 %, fins a 3.850 m³/dia (Govern d'Espanya, 2024).

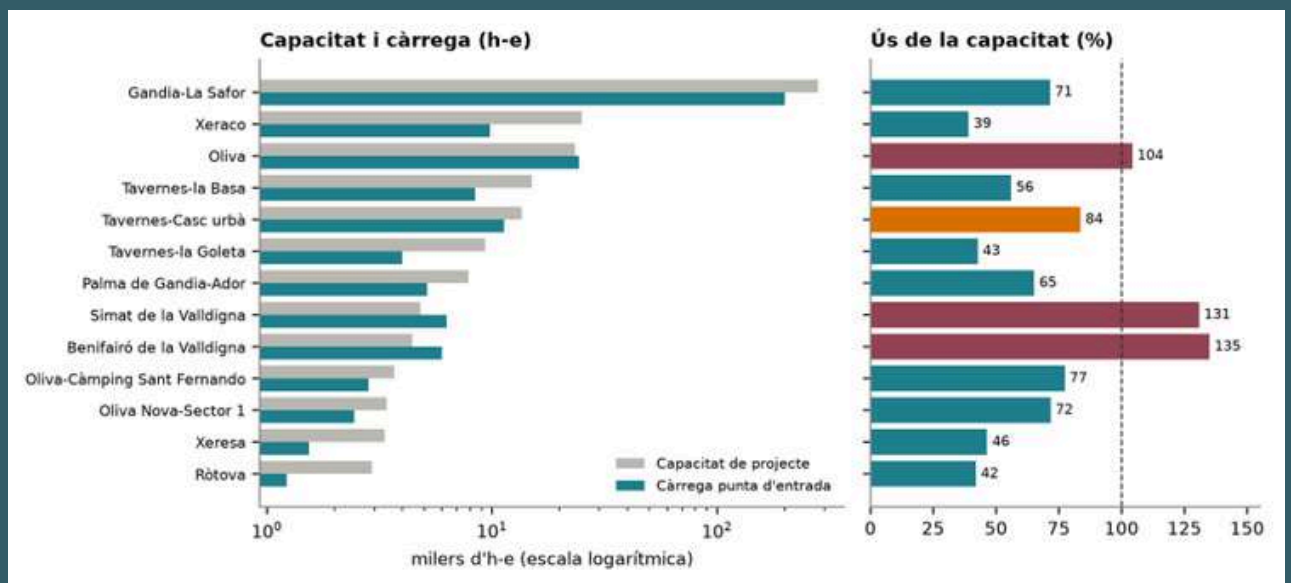
LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Capacitat i eficàcia de la depuració

Comparar la contaminació que arriba a cada planta en la setmana de més càrrega amb la seua capacitat permet conèixer-ne el marge de capacitats (Figura 7). En 2022, la comarca utilitzava el 71 % de la capacitat, però Benifairó (135 %), Simat (131 %) i Oliva (104 %) la superaven, mentre que Xeraco o la Goleta tenien un marge ampli. La saturació es concentra a l'estiu, quan la població costanera es multiplica.

Figura 7: Capacitat de projecte, càrrega punta d'entrada i ús de la capacitat per EDAR (2022).

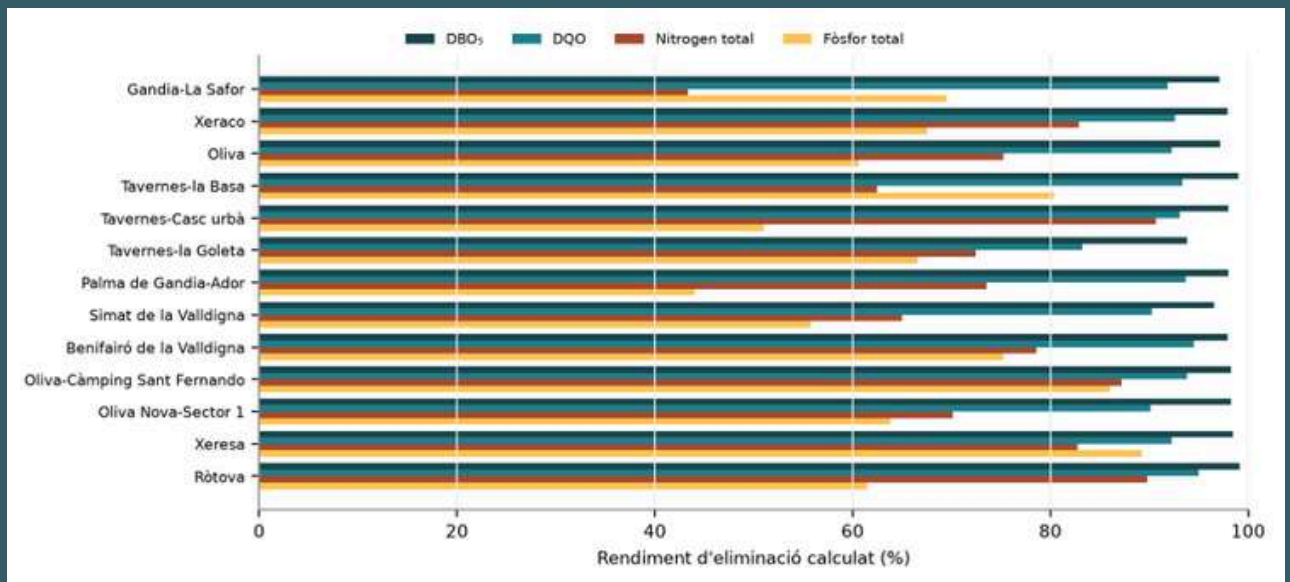
Font: elaboració pròpia a partir d'EEA (2024).

Totes les plantes compleixen els límits europeus de matèria orgànica, mesurada amb els indicadors DBO_5 i DQO : la comarca n'elimina el 97 % i el 92 %, respectivament. Els nutrients, en canvi, s'eliminen molt menys, el 52 % del nitrogen i el 68 % del fòsfor, sobretot perquè la planta de Gandia, que aboca a mar obert en zona no sensible, només elimina el 43 % del nitrogen (Figura 8). L'aigua que n'ix supera els límits exigits en zones sensibles, de manera que, amb la nova Directiva i l'objectiu de reutilitzar-la, caldrà millorar aquest tractament.

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Figura 8: Rendiments d'eliminació de DBO₅, DQO, nitrogen i fòsfor per EDAR (2022).

Font: elaboració pròpia a partir d'EEA (2024).

Evolució del sanejament, 2016-2025

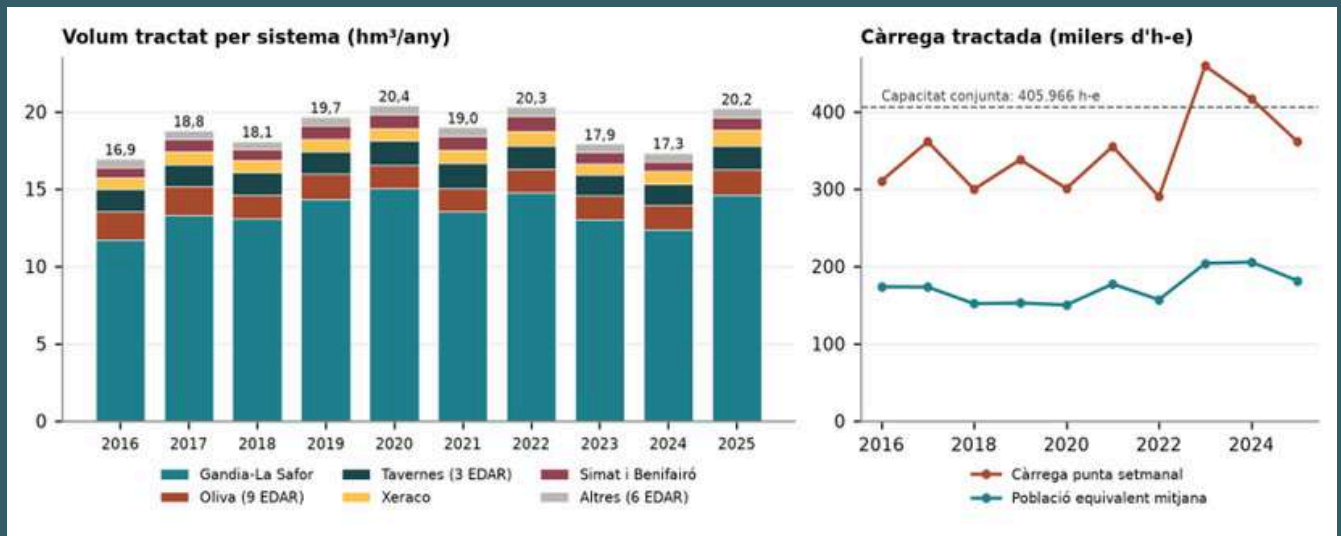
Volum tractat i càrrega

La sèrie anual de l'EPSAR (2026a) permet seguir l'evolució de les 22 depuradores. El volum tractat ha passat de 16,95 hm³ en 2016 a 20,21 hm³ en 2025, un 19,2 % més (Figura 9). Com que la xarxa és majoritàriament unitària, les variacions anuals depenen tant de la població com de la pluja. Gandia tracta entre el 69 % i el 74 % del total. Els volums creixen sobretot a Xeraco, Simat-Benifairó i Gandia, mentre que a Oliva baixen un 9 % perquè la planta urbana no pot tractar més aigua.

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Figura 9: Volum tractat per sistema i càrrega tractada pel conjunt de les EDAR de la Safor, 2016-2025.

Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2026a).

Capacitat i saturació de les plantes

La Figura 10 mostra, per a cada planta i any, la relació entre la contaminació rebuda en la setmana punta i la capacitat, marcant el millor indicador de saturació que permeten les dades públiques. Simat supera la capacitat en 9 dels 10 anys; Benifairó, Xeresa i Oliva, en 6, i Tavernes-Casc urbà, en 5, amb màxims del 398 % a Xeresa (2024). Gandia només la supera en 2023 (119 %) i 2024. Cal tenir en compte que la capacitat oficial d'algunes plantes s'ha revisat al llarg del temps (EEA, s. d., 2024).

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Figura 10: Càrrega punta setmanal sobre capacitat de projecte per EDAR i any, 2016-2025 (%).

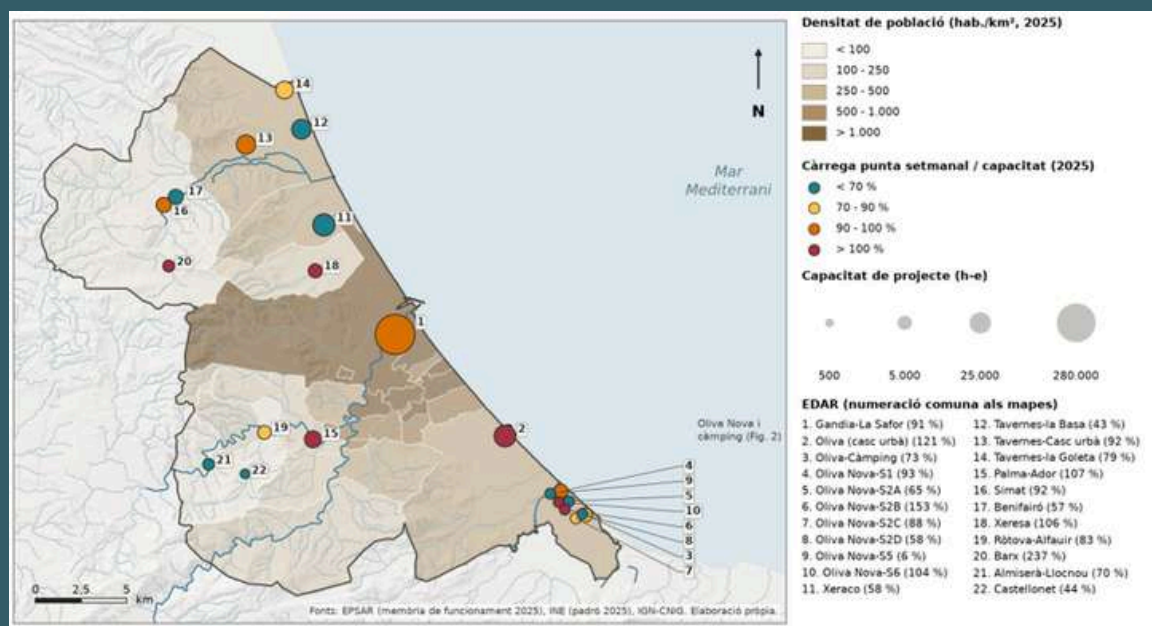
Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2026a, 2026b).

En 2025, 6 plantes superen la capacitat en la setmana punta, amb Barx al capdavant (237 %). La Figura 11 mostra que la saturació no es concentra en els municipis més densos, sinó en plantes menudes de l'interior i en el sistema fragmentat d'Oliva.

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Figura 11: Ús de la capacitat de les EDAR en la setmana punta i densitat de població municipal (2025).

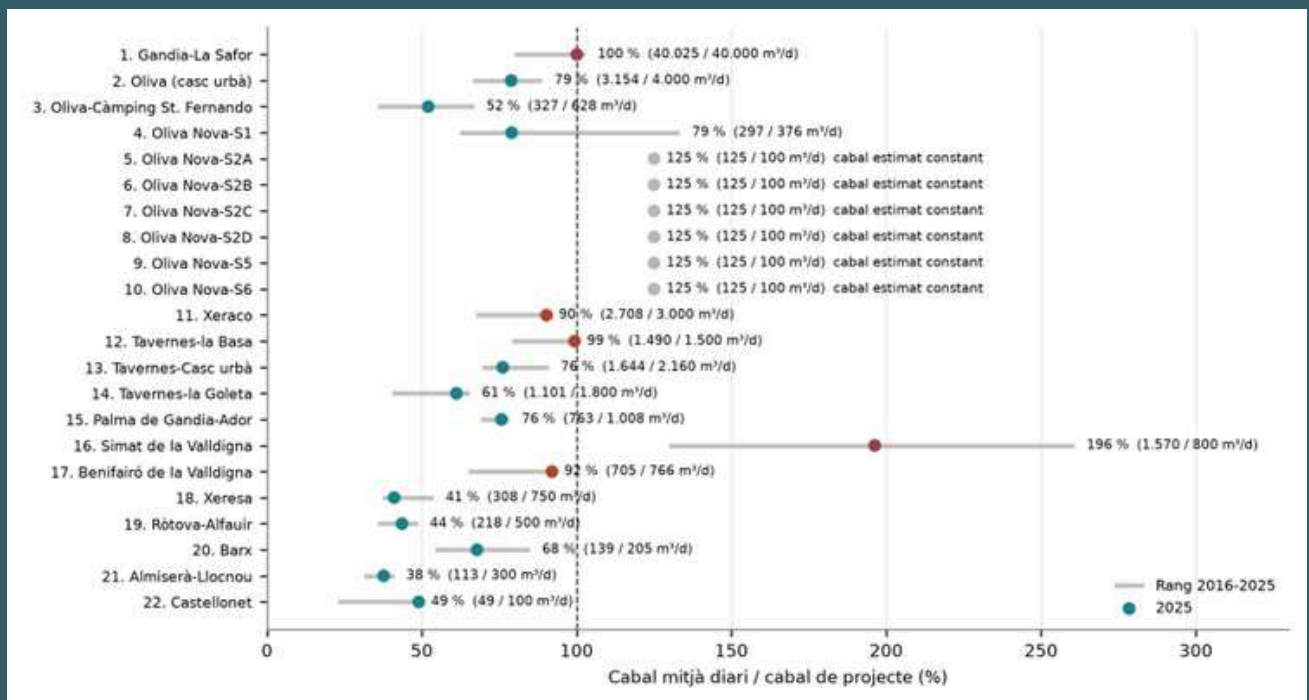
Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2026a, 2026b), INE (2025) i IGN-CNIG (2026a, 2026b, 2026c).

Un segon indicador compara l'aigua que rep cada planta amb la prevista en el projecte (Figura 12). En 2025, Gandia va treballar al 100 %, i Simat va rebre quasi el doble de l'aigua prevista amb una contaminació moderada, senyal que a la xarxa entren aigües netes, de pluja o filtrades del subsòl que dilueixen l'aigua residual i redueixen l'eficàcia de la depuració.

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Figura 12: Cabal mitjà diari sobre cabal de projecte per EDAR: valor de 2025 i rang 2016-2025 (%).

Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2026a, 2026b).

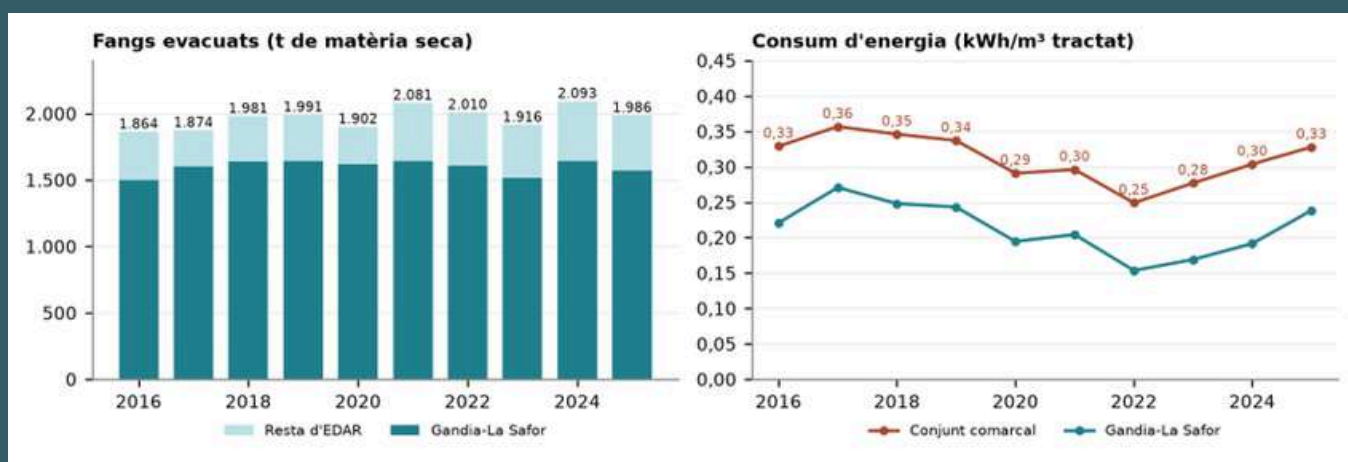
Rendiments, fangs i energia

L'eficàcia de la depuració és alta i estable: s'elimina entre el 95 % i el 98 % de la matèria orgànica (EPSAR, 2026a), tot i que Oliva Nova-Sector 5 i dues plantes de Tavernes requereixen un seguiment específic. La producció de fangs es manté al voltant de 2.000 t anuals de matèria seca. El consum d'energia per m^3 va baixar entre 2017 i 2022, però ha tornat a pujar fins a $0,328 \text{ kWh/m}^3$ en 2025 (Figura 13), una tendència que s'allunya de l'objectiu de neutralitat energètica i que reforça la necessitat de recuperar la producció de biogàs a Gandia.

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Figura 13: Fangs evacuats (t de matèria seca) i intensitat energètica (kWh/m³) de les EDAR de la Safor, 2016-2025.

Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2026a).

Destí de l'aigua depurada i reutilització

La Safor reutilitza directament una part molt reduïda de l'aigua depurada. L'aigua de Gandia, entre 11,7 i 15,1 hm³ anuals (EPSAR, 2026a), s'aboca a la mar mentre els regadius i el Serpis pateixen dèficits, una contradicció ja denunciada en la planificació hidrològica (CHJ, 2019). El Pla hidrològic reserva a aquesta planta fins a 4 hm³/any d'aigua regenerada, ampliables a 11 hm³ en situació d'escassetat, per als regants dels Canals Baixos del Serpis, i considera insostenibles les extraccions de l'aqüífer de la Plana de Gandia (CHJ, 2022; RD 595/2014). La reserva equival a una quarta part del volum tractat.

La demanda d'un tractament addicional (terciari) a Gandia és antiga: en 2025 es va proposar destinar l'aigua al reg i a la neteja de carrers, i en 2026, a garantir el cabal ecològic del Serpis, però no consta cap projecte en tramitació. Oliva, en canvi, marca un canvi de model: la nova depuradora inclourà un tractament terciari i una bassa per al reg agrícola, per a reduir les extraccions de l'aqüífer Oliva-Pego, afectat per l'entrada d'aigua marina (MITECO, 2023).

Actuacions en curs

La Taula 6 recull les actuacions previstes. La més important és la nova EDAR d'Oliva, d'interès general: una planta única de 15.000 m³/dia, amb tanc de tempesta, desinfecció ultraviolada i desmantellament de les instal·lacions actuals (MITECO, 2023). A Tavernes, l'EPSAR preveu una nova depuradora i col·lectors amb 22,75 M€ (EPSAR, 2024c), però la ubicació proposada en zona inundable i prop de la Marjal, podria qüestionar-se. L'acord de 2026 entre la Diputació de València i la Generalitat, amb 51 M€ per a 77 depuradores, inclou noves plantes a Almiserà-Llocnou i Simat, dos municipis amb problemes de saturació.

LES AIGÜES RESIDUALS A LA COMARCA DE LA SAFOR: XARXES DE SANEJAMENT, DEPURACIÓ, REUTILITZACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

“La comarca de la Safor ha avançat notablement en el tractament de les seues aigües residuals: les infraestructures recullen pràcticament el 100 % de la contaminació generada pels nuclis urbans (EEA, 2024), i les fosses sèptiques només perviuen en habitatges disseminats i en algunes urbanitzacions.”

Taula 6: Actuacions previstes o en tramitació en el sanejament de la Safor.

Actuació	Promotor	Pressupost	Estat conegut
Nova EDAR Oliva-Nord, terciari i reutilització (15.000 m³/dia)	CHJ (MITECO)	N/D	Avaluació ambiental resolta (2023); obra pendent
Nova EDAR i col·lectors de Tavernes de la Valldigna	EPSAR	22,75 M€	Inclusa en el Pla d'obres; ubicació qüestionada
Nova EDAR de Simat de la Valldigna	Diputació / EPSAR	N/D	Programada (acord de 2026)
Reforma o nova EDAR d'Almiserà-Llocnou	EPSAR / Diputació	2,00 M€	Programada
Ampliació de l'EB de Bellreguard	EPSAR	1,50 M€	En tramitació
Ampliació de l'EDAR de Xeraco (3.850 m³/dia)	MITECO (fons europeus)	N/D	Executada
Terciari i reutilització a Gandia-La Safor	CHJ / EPSAR	N/D	Reserva hidrològica sense projecte públic

Font: elaboració pròpia a partir d'EPSAR (2024c), MITECO (2023), Govern d'Espanya (2024) i elDiario.es (2026).

A partir d'aquesta diagnosi, es pot plantejar un programa comarcal amb horitzó en 2035, organitzat en sis línies coherents amb la nova Directiva i el Pla hidrològic:

- Línies 1. Reutilització a Gandia-La Safor: Construir un tractament terciari que millore l'eliminació de nitrogen i permeti reutilitzar 4 hm³/any, ampliables a 11, en el regadiu, en la reducció de bombaments de l'aquífer i en el cabal ecològic del Serpis, i que preveja l'eliminació de microcontaminants exigida abans de 2045.
- Línies 2. Nova EDAR d'Oliva: Accelerar la contractació i prioritzar la bassa de reg i la connexió amb les comunitats de regants.
- Línies 3. Reordenació de la Valldigna: Situar la nova depuradora de Tavernes fora de la zona inundable i estudiar una solució conjunta amb Simat, Benifairó i Xeresa.
- Línies 4. Aigües de pluja: Mesurar els desbordaments de la xarxa, construir dipòsits de tempesta, implantar xarxes separatives i drenatge sostenible i detectar les entrades d'aigua neta, especialment a Simat.
- Línies 5. Energia i economia circular: Recuperar el biogàs de Gandia, instal·lar plaques fotovoltaïques i aprofitar els fangs en agricultura o compostatge.
- Línies 6. Informació pública: Crear un visor cartogràfic comarcal de la xarxa i publicar cada any indicadors de funcionament i reutilització de cada depuradora.

L'impuls del programa correspon a l'EPSAR i a la CHJ, amb la implicació dels ajuntaments i de les comunitats de regants; la Mancomunitat de Municipis de la Safor podria actuar com a espai de coordinació.

Conclusions

La Safor depura pràcticament tota la seua aigua residual i compleix la normativa en matèria orgànica, però presenta tres dèficits estructurals: la saturació estacional de les plantes d'Oliva i la Valldigna, una eliminació de nutrients insuficient per a un territori amb marjals i aquífers vulnerables i, sobretot, la falta de reutilització de l'aigua del sistema comarcal. La sèrie 2016-2025 confirma que no són problemes puntuals: el volum tractat creix un 19 % en deu anys, diverses plantes superen la capacitat de manera reiterada, Gandia treballa al límit i el consum energètic torna a créixer. La nova Directiva i l'escassetat d'aigua al Serpis converteixen aquests dèficits en una oportunitat: fer de la depuradora de Gandia una font de fins a 11 hm³ anuals, renovar els sistemes d'Oliva i Tavernes i integrar les aigües de pluja en la gestió del cicle de l'aigua.

PÚBLIC OBJECTIU

Per dur a terme aquest projecte, és molt important reconèixer i identificar les tècniques i les eines que es troben a disposició de l'equip investigador. Per això, s'identifiquen dos camps o nivells d'estudi que es troben clarament diferenciats:

1. Mètodes estadístics de tipus quantitatiu (descriptius). Tant de fonts primàries com secundàries.
2. Plantejaments de tipus qualitatiu (per exemple, l'ús d'enquestes o entrevistes a experts).

D'igual manera, els models d'investigació poden presentar diverses limitacions. Una de les més importants, és la limitació temporal per a desenvolupar un estudi d'aquest abast i naturalesa. Per exemple, existeix una important dispersió de la informació, on les sèries temporals a vegades són insuficients en el temps per a disposar d'una correcta avaluació.

El model de recerca i d'extracció de dades, depèn en gran mesura de l'accés i disposició de les fonts d'informació de base externa:

- Portal de dades de l'Ajuntament de Gandia
- INE
- PECV
- ARGOS
- IDEVGVA
- Altres fonts estadístiques.

PÚBLIC DIRIGIT DE L'OBSERVATORI

MANCOMUNITAT DE MUNICIPIS DE LA SAFOR AJUNTAMENTS DE LA SAFOR AJUNTAMENT DE GANDIA (REGIDORIES) CONSELLS I ALTRES ÒRGANS CONSULTIUS

- Consell Agrari.
- Consell Animalista de Gandia.
- Consell Assessor de l'Arbratge.
- Consell Consultiu de l'Habitatge.
- Consell de Formació Professional.
- Consell de les Dones.
- Consell de Participació Ciutadana.
- Consell Econòmic i Social.
- Consell Escolar Municipal.
- Consell local de Comerç.
- Consell Sectorial de Benestar Social.
- Consell Sectorial de la Gent Major.
- Consell Sectorial LGTBI.
- Fòrum 21.
- Mesa de la Convivència
- ASSOCIACIONS:
 - Junes de districte i associacions de veïns.
 - Culturals.
 - Mediambientals.
 - Esportives (clubs).
 - Festives.
 - Econòmiques i empresarials.
 - Juvenils.
 - Gent major.
 - Altres organitzacions que es poden sumar.

FONTS I METODOLOGIA

BLOC D'INDICADORS

- SOCIAL, CULTURAL I ASSISTENCIAL
- ECONÒMIC
- AMBIENTAL I TERRITORIAL

TIPUS D'INDICADOR

Desagregació de dades estadístiques d'escala o àmbit local, preferentment comparables, acudint a fonts oficials directes oferides per l'Ajuntament o, si s'escau, per empreses subministradores de determinats serveis.

Incorporació d'estadístiques bàsiques (INE, PECV, Portals/Bancs de dades), representades en forma de taules, gràfics de barres, histogrames, incloent-hi el càlcul elemental de taxes o índexs, quan siga necessari.

Bateria d'indicadors adaptables a models de Pressió-Estat-Resposta (OCDE), Model-Flux-Qualitat (EPA-EAA), a més d'aquells recollits en l'Estudi de Diagnòstic Tècnic de Funcions Urbanes (projecte CIUMED), Agenda 2030 i Nova Agenda Urbana de Nacions Unides. Aquests indicadors serviran de base o de complement en la seua adaptació a altres plans, estudis i diagnòstics *ad hoc*; tots ells necessaris per a la correcta planificació o gestió municipal i del seu territori.

PERIODICITAT

Anual/Trimestral: Necessitat d'actualització periòdica en funció de la publicació de dades i estadístiques oficials.

NOTES IMPORTANTS

L'equip tècnic (Càtedra de Pensament Territorial Joan Noguera -LOCSUS-IIDL-UV), no es fa responsable de la qualitat d'aquelles dades que no provenen dels diferents organismes i/o empreses de subministrament de forma oficial. En cas de demostrar-se l'existència de dades manifestament errònies o contradictòries, es procedirà a la seua eliminació i/o correcció en la pròxima sèrie o publicació. Hi ha altres dades d'utilitat estadística municipalitzada que han estat descartades per la seua manca de sistematització. No obstant això, aquest tipus d'informació ha de ser tinguda en consideració per a millorar la interpretació completa de la realitat local de la ciutat de Gandia.

CRÈDITS

DIRECCIÓ: Adrián Ferrandis (Geògraf).

COORDINACIÓ TÈCNICA: José Vicente Sánchez (Geògraf).

COLLABORACIÓ SOCIAL: Enric Sigalat (Sociòleg), Cristina García (Grad. Turisme).

COLLABORACIÓ ECONÒMICA: Néstor Vercher (Economista), Cristina García (Grad. Turisme).

COLLABORACIÓ AMBIENTAL: Adrián Ferrandis (Geògraf), José Vicente Sánchez (Geògraf)

AJUNTAMENT DE GANDIA

MANCOMUNITAT
de Municipis de la SAFOR

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

UVCàtedrès
Càtedra de
PENSAMENT TERRITORIAL
JOAN NOGUERA

UVgàndia

fidl
INSTITUT
INTERUNIVERSITARI DE
DESENVOLUPAMENT LOCAL

locsus